

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Duomenų apie nelaimių rizikos valdymą teikimo gairės (Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 3 straipsnio 1 dalies d punktas)

(2019/C 428/07)

Pastaba. Nuorodas į Sprendimą Nr. 1313/2013/ES (OL L 347, 2013 12 20, p. 924) reikėtų laikyti nuorodomis į Sprendimą Nr. 1313/2013/ES su pakeitimais, padarytais Sprendimu (ES) 2019/420 (OL L 77 I, 2019 3 20, p. 1).

Atsižvelgiant į Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 28 straipsnio 1 dalies a punktą, kai daroma nuoroda į valstybes nares, laikoma, kad ji aprėpia ir Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 4 straipsnio 12 punkte apibrėžtas dalyvaujančiąsias valstybes.

Turinys

Puslapis

Duomenų apie nelaimių rizikos valdymą teikimo gairės (Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 6 straipsnio 1 dalies d punktas) .. 9	
Ižanga	9
Tikslas ir taikymo sritis	9
NELAIMIŲ RIZIKOS VALDYMO SANTRAUKOS FORMA	11
I dalis. Rizikos vertinimas	11
II dalis. Rizikos valdymo gebėjimų vertinimas	17
III dalis. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės, kurių reikia imtis siekiant sumažinti tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką ir tam tikrais atvejais mažai tikėtiną didelio poveikio riziką	22
SU FORMA SUSIJUSIOS GAIRĖS	25
I dalis. Rizikos vertinimas	25
1.1 Ižanga	25
1.2. Gairės dėl atsakymo į 1–8 formos klausimus (I dalis)	26
II dalis. Rizikos valdymo gebėjimų vertinimas	30
2.1 Ižanga	30
2.2. Gairės dėl atsakymo į 9–20 formos klausimus (II dalis)	30
III dalis. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės, kurių reikia imtis siekiant sumažinti tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką ir tam tikrais atvejais mažai tikėtiną didelio poveikio riziką	32
3.1 Ižanga	32
3.2. Gairės dėl atsakymo į 21–24 formos klausimus (III dalis)	32
PRIEDAS	36
Neišsamus rizikos rūšių sąrašas pagal ES teisės aktus ir (arba) politiką	36
Neišsamus tarpusavyje susijusių bendro intereso ES teisės aktų ir (arba) politikos sričių sąrašas	40

Duomenų apie nelaimių rizikos valdymą teikimo gairės (Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 6 straipsnio 1 dalies d punktas)

Ižanga

Pagal 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo ⁽¹⁾ su pakeitimais, padarytais 2019 m. kovo 21 d. ⁽²⁾, valstybės narės Komisijai turi pateikti svarbių savo rizikos vertinimo aspektų santrauką ir savo rizikos valdymo gebėjimų vertinimą sutelkdamos dėmesį į pagrindinių rūšių riziką. Pagal jį valstybės narės taip pat turi teikti informaciją apie prioritетines prevencijos ir pasirengimo priemones, kurių reikia imtis siekiant sumažinti tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką ir tam tikrais atvejais mažai tikėtiną didelio poveikio riziką ⁽³⁾.

Komisijai pavesta kartu su valstybėmis narėmis iki 2019 m. gruodžio 22 d. parengti gaires dėl santraukos pateikimo ⁽⁴⁾.

Šios gairės parengtos kaip forma, pateikiant visus pagrindinius klausimus, į kuriuos reikia atsakyti nacionalinėse santraukose; taip pat pateikiamos gairės, kaip tinkamai užpildyti šią formą. Šios gairės nėra privalomos; jų tikslas – padėti apibendrinti svarbius aspektus, susijusius su:

1. rizikos vertinimu sutelkiant dėmesį į pagrindinių rūšių riziką,
2. rizikos valdymo gebėjimų vertinimu sutelkiant dėmesį į pagrindinių rūšių riziką
3. informacija apie prioritетines prevencijos ir pasirengimo priemones, kurių reikia imtis siekiant sumažinti tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką ir tam tikrais atvejais mažai tikėtiną didelio poveikio riziką.

Svarbių rizikos vertinimo elementų santraukoje ir rizikos valdymo gebėjimų vertinime reikėtų sutelkti dėmesį į pagrindinių rūšių riziką. Pagrindinių rūšių riziką nustato pačios valstybės narės. Valstybės narės raginamos savo santraukas Komisijai pirmą kartą pateikti iki 2020 m. gruodžio 31 d. Po to valstybės narės turėtų jas siųsti kas trejus metus ir visais atvejais, kai padaromas svarbus pakeitimas.

Pagal 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės gali neteikti neskelbtinos informacijos, kurią paskelbus gali nukentėti jų svarbiausi saugumo interesai.

Šiomis gairėmis pakeičiamas Komisijos pranešimas „Rizikos valdymo gebėjimų vertinimo gairės“ ⁽⁵⁾.

Tikslas ir taikymo sritis

Šių gairių tikslas – padėti valstybėms narėms teikti duomenis ir pasiekti Sprendimo Nr. 1313/2013/ES tikslus, visų pirma:

- „užtikrinti aukštą apsaugos nuo nelaimių lygį užkertant joms kelią arba mažinant galimą jų poveikį, skatinant prevencijos kultūrą ir gerinant civilinės saugos ir kitų atitinkamų tarnybų bendradarbiavimą“ ⁽⁶⁾;
- pateikti Komisijai informaciją, kurios jai reikia įpareigojimams pagal 5 straipsnį įvykdyti, visų pirma:
  - a) imtis veiksmų, kad pagerintų žinių apie nelaimių riziką bazę ir palengvintų bei skatintų bendradarbiavimą ir dalijimąsi žiniomis, mokslinių tyrimų rezultatais bei inovacijomis, geriausia praktika bei informacija, įskaitant tarp valstybių narių, kurioms kyla panašaus pobūdžio rizika;
  - b) remti ir skatinti valstybių narių rizikos vertinimo ir vaizdinio žymėjimo veiklą keičiantis geriausia praktika ir sudaryti palankesnes sąlygas įgyti specialiųjų ar praktinių žinių bendro intereso klausimais;

⁽¹⁾ OL L 347, 2013 12 20, p. 924.

⁽²⁾ 2019 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2019/420 (OL L 77, 2019 3 20, p. 1).

⁽³⁾ Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 6 straipsnio 1 dalis.

⁽⁴⁾ Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 6 straipsnio 3 dalis.

⁽⁵⁾ Komisijos pranešimas „Rizikos valdymo gebėjimų vertinimo gairės“ (2015/C 261/03) (OL C 261, 2015 8 8, p. 5).

⁽⁶⁾ Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 3 straipsnio 1 dalies a punktas.

- c) rengti ir reguliariai atnaujinti tarpsektorinius gamtinių ir žmogaus sukeltų nelaimių, kurios gali kilti Sąjungoje, rizikos apžvalgą ir žemėlapi, įvairiose politikos srityse laikantis nuoseklaus požiūrio, kurį taikant galima spręsti nelaimių prevencijos klausimą ar kuris gali turėti jai įtakos, ir tinkamai atsižvelgiant į tikėtiną klimato kaitos poveikį;
  - d) skatinti keitimąsi geriausia praktika rengiant nacionalines civilinės saugos sistemas, kad būtų sprendžiama klimato kaitos poveikio problema;
  - e) skatinti ir remti valstybių narių rizikos valdymo veiklos plėtojimą ir įgyvendinimą keičiantis geriausia praktika ir sudaryti palankesnes sąlygas įgyti specialiujų ir praktinių žinių bendro intereso klausimais;
  - f) rinkti ir platinti valstybių narių pateiktą informaciją, organizuoti keitimąsi patirtimi, įgyta vertinant rizikos valdymo gebėjimus, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas keistis geriausia praktika prevencijos ir pasirengimo planavimo srityje, be kita ko, atliekant neprivalomus tarpusavio vertinimus;
  - g) laikantis 6 straipsnio 3 dalies c punkte nustatytų terminų periodiškai teikti Europos Parlamentui ir Tarybai pažangos, padarytos įgyvendinant 6 straipsnį, ataskaitas;
  - h) skatinti naudotis įvairių Sąjungos fondų, kurie gali remti tvarią nelaimių prevenciją, parama ir skatinti valstybes nares ir regionus išnaudoti tas finansavimo galimybes;
  - i) akcentuoti rizikos prevencijos svarbą ir remti valstybių narių informuotumo didinimo, visuomenės informavimo bei švietimo veiklą ir remti valstybių narių pastangas teikiant visuomenei informaciją apie pranešimo apie nelaimės sistemas, teikiant joms gaires dėl tokių sistemų, be kita ko, tarpvalstybiniu lygmeniu;
  - j) skatinti taikyti prevencines priemones valstybėse narėse ir 28 straipsnyje nurodytose trečioiose valstybėse keičiantis geriausia praktika ir sudaryti palankesnes sąlygas įgyti specialiujų žinių ir patirties bendro intereso klausimais ir
  - k) aktyviai konsultuojantis su valstybėmis narėmis imtis kitų būtinų rėmimo ir papildomų prevencijos veiksmų, kad įgyvendintų 3 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą tikslą;
- teikti Komisijai būtiną informaciją, kuria remiantis nustatomi ir palaikomi nelaimių rizikos valdymo prioritetai ir įvairių ES fondų ir priemonių lėtomis finansuojamos priemonės;
- padėti rengti geriau pagrįstus sprendimus, kaip sudėlioti prioritetus ir paskirstyti investicijas į prevencijos, pasirengimo ir reagavimo priemones.

Pagal taikytinus SCSM teisės aktus (Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 6 straipsnis) valstybės narės Komisijai pateikė savo nacionalinio rizikos vertinimo santraukas (2015 ir 2018 m. gruodžio mėn.) ir rizikos valdymo gebėjimų vertinimus (2018 m. rugpjūčio mėn.). Iš gautų dokumentų matyti, kad vertinimai buvo parengti remiantis įvairiais procesais ir metodikomis.

Šiomis gairėmis duomenų teikimo pagal 6 straipsnį procesas gerokai supaprastinamas. Jos grindžiamos praktinio nacionalinių rizikos vertinimų ir pagrindinių gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių rizikos vaizdinio žymėjimo įgyvendinimo valstybėse narėse patirtimi ir Komisijai pateiktomis nacionalinėmis rizikos valdymo gebėjimų vertinimo ataskaitomis. Jose taip pat atsižvelgiama į ankstesnį Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Rizikos vertinimo ir vaizdinio žymėjimo gairės nelaimių valdymo srityje“⁽⁷⁾ ir Rizikos valdymo gebėjimų vertinimo gaires⁽⁸⁾. Taip pat atsižvelgiama į galiojančių ES teisės aktų reikalavimus; šiomis gairėmis nedaroma jokie poveikio įpareigojimams pagal tuos teisės aktus⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (SEC(2010) 1626 final) „Rizikos vertinimo ir vaizdinio žymėjimo gairės nelaimių valdymo srityje“.

⁽⁸⁾ Žr. 5 išnašą.

⁽⁹⁾ Žr. priedą „Neišsamus svarbių rizikos rūšių sąrašas pagal ES teisės aktus ir (arba) politiką“ ir „Neišsamus svarbiausių bendro intereso ES teisės aktų ir (arba) politikos sričių sąrašas“.

NELAIMIŲ RIZIKOS VALDYMO SANTRAUKOS FORMA

I dalis. Rizikos vertinimas

1. Rizikos vertinimo procesas

Papasakokite, kaip rizikos vertinimo procesas dera su visa nelaimių rizikos valdymo sistema. Išsamiai apibūdinkite teisėkūros, procedūrinius ir institucinius aspektus. Prašome paaiškinti, ar atsakomybė už rizikos vertinimą tenka nacionaliniam ar atitinkamam subnacionaliniam lygmeniui.

2. Konsultacijos su atitinkamomis valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais

Apibūdinkite įvairias atitinkamas valdžios institucijas ir suinteresuotuosius subjektus, dalyvaujančius rizikos vertinimo procese. **Jei tinkama**, apibūdinkite jų dalyvavimo pobūdį paminėdami jų funkcijas ir pareigas.

3. Pagrindinių rizikos rūšių nustatymas nacionaliniu ar subnacionaliniu lygmeniu

Nustatykite pagrindinių rūšių riziką, kuri gali padaryti didelį neigiamą poveikį žmonėms, ekonomikai, aplinkai ir politiniams socialiniams aspektams (įskaitant saugumą).

Iš pirmiau nurodytų rizikos rūšių nurodykite:

3.1. visas pagrindines rizikos rūšis, kurios galėtų padaryti didelį neigiamą tarpvalstybinį poveikį ir kyla iš kaimyninės (-ių) šalies (-ių) arba daro jai (joms) poveikį;

3.2. visas pagrindines mažai tikėtinas ir didelio poveikio rizikos rūšis.

Kai tinkama:

3.3. nurodykite visų pagrindinių rūšių riziką, kuri gali kilti ateityje. Tai gali būti bet kokia nauja rizika ⁽¹⁰⁾, kuri gali padaryti didelį neigiamą poveikį žmonėms, ekonomikai, aplinkai ir politiniams socialiniams aspektams (įskaitant poveikį saugumui).

4. Klimato kaitos poveikio nustatymas

Nuspręskite, kurių pirmiau minėtų pagrindinių rūšių rizika tiesiogiai susijusi su klimato kaitos poveikiu. Prašome atsižvelgti į galiojančią nacionalinę ir subnacionalinę pritaikymo prie klimato kaitos strategiją ir (arba) veiksmų planus ⁽¹¹⁾ arba, kai tinkama, į bet kokius svarbius klimato rizikos ir pažeidžiamumo vertinimus.

5. Rizikos analizė

Aprašykite nustatytų pagrindinių rūšių rizikos (3 kl.), įskaitant tarpvalstybinę riziką ir mažai tikėtiną didelio poveikio riziką bei tam tikrais atvejais būsimą ir (arba) naują riziką, tikimybės lygio ir poveikio mastą.

Pateikite rezultatus vienoje rizikos matricoje arba taip pat, jei taikytina, kitame vaizdiniame grafike (modelyje).

Jei tinkama, trumpai apibūdinkite metodus, modelius ir priemones, naudojamus įvairių rūšių rizikos arba rizikos scenarijų tikimybei ir poveikiui vertinti.

6. Vaizdinis rizikos žymėjimas

Nurodykite, ar yra parengtos rizikos kartogramos, kuriose matyti tikėtinas erdvinis pagrindinių rūšių rizikos, nustatytos nustatymo ir analizės etapuose, pasiskirstymas (3, 4 ir 5 kl.). Jeigu taip, pririnkus įtraukite ir jas.

⁽¹⁰⁾ Žr. formą (3 kl.).

⁽¹¹⁾ Nuorodos į nacionalines pritaikymo prie klimato kaitos strategijas ir veiksmų planus taip pat paskelbtos interneto svetainėje „Climate ADAPT“: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

7. Rizikos vertinimo stebėsenos ir peržiūra

Trumpai aprašykite įdiegtą rizikos vertinimo stebėsenos ir peržiūros sistemą, kuria siekiama atsižvelgti į naujus pokyčius.

8. Pranešimas apie rizikos vertinimo rezultatus

Aprašykite nacionalinio rizikos vertinimo rezultatų pateikimo ir sklaidos procesą. Trumpai paaiškinkite, kaip rizikos vertinimo rezultatai dalijamasi su politikos formuotojais, įvairiomis valdžios institucijomis, atsakingomis už įvairias veiklos sritis, įvairių lygių administracinėmis institucijomis ir kitais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais. Nurodykite, ar ir kaip apie rizikos vertinimo rezultatus informuojama plačioji visuomenė siekiant jai pranešti apie šalyje ar regione kylančią riziką ir (arba) sudaryti galimybę jai priimti pagrįstus sprendimus siekiant apsaugoti.

Neprivaloma. Geroji patirtis

Pateikite nesenu gerosios patirties pavyzdžių, susijusių su 1–8 klausimais.

II dalis. Rizikos valdymo gebėjimų vertinimas**9. Teisės aktų ir procedūrų sistema ir (arba) institucinė struktūra**

Apibūdinkite įdiegtą rizikos valdymo gebėjimų vertinimo proceso (-ų) sistemą. Nurodykite, ar ji grindžiama teisės aktu, strateginiu planu, įgyvendinimo planu arba kitomis procedūrų sistemomis.

Jei tinkama, pažymėkite, kaip dažnai vertinami rizikos valdymo gebėjimai.

Nurodykite, ar rizikos valdymo gebėjimų vertinimas (-ai) naudojami sprendimų priėmimo tikslais.

10. Kompetentingų institucijų funkcijos ir pareigos

Apibūdinkite nacionalinio ar subnacionalinio lygmens (kaip tinkama) kompetentingų institucijų funkcijas ir pareigas konkrečiai nurodydami rizikos vertinimą, prevenciją, pasirengimą ir reagavimą ir sutelkdami dėmesį į nustatytos pagrindinių rūšių rizikos valdymą.

Paaiškinkite, kaip tarp tų kompetentingų institucijų užtikrinamas horizontalusis koordinavimas (tarpsektorinis požiūris), sutelkdami dėmesį į nustatytos pagrindinių rūšių rizikos valdymą.

11. Svarbių suinteresuotųjų subjektų funkcijos

Nurodykite, ar svarbūs suinteresuotieji subjektai yra informuojami apie nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymo procesą (-us) ir jame (juose) dalyvauja. Jeigu taip, paaiškinkite, kaip.

12. Nacionalinio, subnacionalinio ir vietos lygmenų procedūros ir priemonės

Apibūdinkite sukurtas procedūras, kuriomis siekiama užtikrinti vertikalųjį bendradarbiavimą tarp nacionalinio, subnacionalinio ir vietos lygmenų valdžios institucijų, dalyvaujančių nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymo procese (-uose).

13. Tarpvalstybinio, tarpregioninio ir tarptautinio lygmenų procedūros ir priemonės

Apibūdinkite įdiegtas procedūras, kuriomis siekiama užtikrinti bendradarbiavimą tarpvalstybiniu, tarpregioniniu ir tarptautiniu lygmenimis nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymo srityje. Apibūdinkite įgyvendintas priemones, kuriomis siekiama užtikrinti nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymą.

Jei tinkama, nurodykite, ar nelaimių rizikos valdymo politika rengiama taip, kad būtų atsižvelgiama į tarptautinius išpareigojimus, kaip antai 2015–2030 m. Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programą ir Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. darnaus vystymosi tikslus.

14. Dėmesys į prisitaikymo prie klimato kaitos priemones

Nurodykite, ar nacionaliniu arba subnacionaliniu lygmeniu (atsižvelgiant į aplinkybes) su klimato kaita susijusios pagrindinių rūšių rizikos atveju užtikrinama nelaimių rizikos mažinimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių sinergija (4 kl.). Jei taip, aprašykite, kaip tai padaryta.

15. Dėmesys į ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos priemones

Nurodykite, ar yra įdiegtos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, laikomų svarbiais tolesniam esminių visuomeninių funkcijų vykdymui, apsaugos priemonės.

16. Finansavimo šaltinis (-iai)

Nurodykite, ar biudžete numatyti ištekliai, kuriuos kilus skubiam poreikiui būtų galima lanksčiai paskirstyti, ir koku mastu nelaimių fondų lėšomis remiami prevenciniai veiksmai.
Aprašykite naudojamus finansavimo šaltinius (pvz., nacionalinius, subnacionalinius, viešuosius, privačiuosius, įskaitant draudimą, ES ir kitą tarptautinį finansavimą) imantis prioritetinių priemonių nelaimių rizikos valdymo srityje vertinant nustatytą pagrindinių rūšių riziką, užkertant jai kelią, jai rengiantis ir į ją reaguojant.

17. Infrastruktūra, ištekliai ir įranga

Aprašykite, kokių veiksmų imamasi siekiant užtikrinti, kad būtų pakankamai išteklių nelaimių poveikiui mažinti ir sparčiai reaguoti į nelaimes, susijusias su nustatyta pagrindinių rūšių rizika.

18. Dėmesys į duomenų apie su nelaimėmis susijusius nuostolius rinkimą ir procedūras

Nurodykite, ar yra įdiegta duomenų apie su nelaimėmis susijusius nuostolius rinkimo sistema. Aprašykite, kaip renkami duomenys apie nustatytą pagrindinių rūšių riziką.

19. Dėmesys į ankstyvojo perspėjimo sistemų įrangą ir procedūras

Apibūdinkite įdiegtas su nustatyta pagrindinių rūšių rizika susijusias ankstyvojo pavojaus nustatymo ir stebėsenos sistemas. Nurodykite, ar sistemoje įdiegtos prognozavimo priemonės.

20. Informavimas apie riziką ir komunikacija siekiant didinti visuomenės informuotumą

Paaiškinkite, kaip visuomenė informuojama apie tai, kokių veiksmų reikia imtis susidūrus su rizika. Pavyzdžiui, nurodykite, ar yra įgyvendinta visuomenės švietimo ir informuotumo didinimo strategija. Paaiškinkite, ar ir kaip tikslinės grupės dalyvauja apibrėžiant prevencijos ir pasirengimo priemones ir vykdant informavimo apie riziką ir komunikacijos veiklą.

Neprivaloma. Geroji patirtis

Pateikite nesėkmingos patirties pavyzdžių, susijusių su 9–20 klausimais.

III dalis. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės, kurių reikia imtis siekiant sumažinti tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką ir tam tikrais atvejais mažai tikėtiną didelio poveikio riziką

21. Tarpvalstybinį poveikį daranti pagrindinių rūšių rizika

Nurodykite tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką.

Kiekvienai tarpvalstybinį poveikį darančiai pagrindinei rizikos rūšiai prašome užpildyti šį interąpą:

22. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės

22.1. Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritėtines prevencijos priemones.
22.2. Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritėtines pasirengimo priemones.
Jeigu pagal ES teisės aktus ar politiką jau reikalaujama teikti duomenis apie su šia rizika susijusias prioritėtines prevencijos ir pasirengimo priemones, prašome tiesiog pateikti nuorodą į ataskaitas, kurios jau išsiųstos Komisijai.

Kai tinkama:

23. Mažai tikėtina didelio poveikio rizika

Nurodykite bet kokią mažai tikėtiną didelio poveikio riziką.

Kiekvienai mažai tikėtinos didelio poveikio rizikos rūšiai prašome užpildyti šį interąpą:

24. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės

24.1. Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritėtines prevencijos priemones.
24.2. Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritėtines pasirengimo priemones.
Jeigu pagal ES teisės aktus ar politiką jau reikalaujama teikti duomenis apie su šia rizika susijusias prioritėtines prevencijos ir pasirengimo priemones, prašome tiesiog pateikti nuorodą į ataskaitas, kurios jau išsiųstos Komisijai.

SU FORMA SUSIJUSIOS GAIRĖS

I dalis. Rizikos vertinimas

1.1 Įžanga

Rizikos vertinimo tikslas – teikti duomenis, kuriais remiantis priimami sprendimai ir vyksta politikos formuotojų ir svarbių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant privatųjį sektorį, nelaimių rizikos valdymo ir gebėjimų planavimas, informuoti visuomenę apie riziką ir stebėti ir peržiūrėti riziką ir pažeidžiamumo aspektus. Taigi vertinimas yra nelaimių rizikos valdymo planavimo ir susijusių priemonių įgyvendinimo pagrindas. Tuo tikslu 2010 m. Europos Komisija jau paskelbė Rizikos vertinimo ir vaizdinio žymėjimo gaires nelaimių valdymo srityje ⁽¹²⁾ ir reguliariai parengia Gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių, kurios gali kilti Europos Sąjungoje, rizikos apžvalgą ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Rizikos vertinimo ir vaizdinio žymėjimo gairės nelaimių valdymo srityje“ (SEC(2010) 1626 final).

⁽¹³⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių, kurios gali kilti Europos Sąjungoje, rizikos apžvalga“ (SWD (2017) 176 final).

Europos lygmens nelaimių rizikos politika susijusi su įvairiomis temomis, įskaitant gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių riziką, pavyzdžiui: miškų gaisrus, grėsmes sveikatai, pandemijas, pramoninę riziką, cheminius, biologinius, radiologinius ir branduolinius (ChBRB) pavojus, saugumą (kibernetinį saugumą, terorizmą) ir kt. Be to, nelaimių rizikos valdymui taip pat svarbios kitos politikos sritys, įskaitant klimato kaitos ir aplinkos politiką.

Remiantis Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 4 straipsnio 7 punktu, rizikos vertinimas – tai bendras tarpsektorinis pavojų nustatymo, pavojų analizės ir jų rizikos įvertinimo procesas, vykdomas nacionaliniu arba atitinkamu subnacionaliniu lygmeniu. Rizikos įvertinimas ⁽¹⁴⁾ – tai svarbi rizikos vertinimo dalis, kuria grindžiami sprendimai ir pagal kurią nustatoma, kokiais atvejais reikia imtis papildomų veiksmų. Tačiau dėl šio etapo politinio pobūdžio pagal šias gaires nereikalaujama teikti duomenų apie rizikos įvertinimo rezultatus. Jeigu vertinant riziką atliktas ir rizikos įvertinimas, šiuos duomenis galima pateikti Komisijai.

1.2. Gairės dėl atsakymo į 1–8 formos klausimus (I dalis)

1 kl. Rizikos vertinimo procesas

Papasakokite, kaip rizikos vertinimo procesas dera su visa nelaimių rizikos valdymo sistema. Išsamiai apibūdinkite teisėkūros, procedūrinius ir institucinius aspektus. Prašome paaiškinti, ar atsakomybė už rizikos vertinimą tenka nacionaliniam ir (arba) atitinkamam subnacionaliniam lygmeniui.

Nurodykite, ar nacionalinis arba atitinkamas subnacionalinis rizikos vertinimas yra privalomas pagal teisės aktus arba kitus procedūrinius ar institucinius reikalavimus (pvz., pagal tam tikrą politikos dokumentą). Nurodykite koordinuojančią instituciją, atsakingą už vadovavimą nacionaliniam rizikos vertinimo procesui.

Teisės aktų sistema ir (arba) politika gali padėti šalių politikos formuotojams sukurti veiksmingus daugiašalius mechanizmus, kurių paskirtis – koordinuoti vidaus lygmeniu vykdomą bendradarbiavimą siekiant mažinti nustatytą riziką. Be to, taip gerinamas šalies agentūrų ir (arba) valdžios institucijų bendradarbiavimas siekiant padidinti šalies gebėjimą reaguoti į kylančius pavojus.

Remiantis ES atlikta nacionalinių rizikos valdymo gebėjimų ataskaitų, kurios buvo nusiųstos Komisijai 2018 m., analize dauguma valstybių narių pripažino, kaip svarbu rizikos vertinimo procesą grįsti teisės aktų arba procedūrų sistema. Tačiau kai kuriose šalyse galioja atskiros teisės aktų sistemos, susijusios su skirtingų rūšių rizika, kylančia, pavyzdžiui, dėl skirtingų ES teisės aktų reikalavimų ⁽¹⁵⁾.

2 kl. Konsultacijos su atitinkamomis valdžios institucijomis ir suinteresuotaisiais subjektais

Apibūdinkite įvairias atitinkamas valdžios institucijas ir suinteresuotuosius subjektus, dalyvaujančius rizikos vertinimo procese.

Jei tinkama, apibūdinkite jų dalyvavimo pobūdį paminėdami jų funkcijas ir pareigas.

Rengiant rizikos vertinimą į procesą svarbu įtraukti įvairius svarbius suinteresuotuosius subjektus. Tai skatina juos dalyvauti nelaimių rizikos valdymo procese. Atitinkamos valdžios institucijos ir suinteresuotieji subjektai gali įtraukti nacionalines ir regionines valdžios institucijas, įskaitant tas, kurios tiesiogiai neprisideda prie vertinimo proceso, kaip antai akademinės įstaigos, mokslinių tyrimų organizacijos ir privatusis sektorius.

3 kl. Pagrindinių rizikos rūšių nustatymas nacionaliniu ar subnacionaliniu lygmeniu

Nustatykite pagrindinių rūšių riziką ⁽¹⁶⁾, kuri gali padaryti didelį neigiamą poveikį žmonėms, ekonomikai, aplinkai ir politiniams socialiniams aspektams (įskaitant saugumą).

Nurodykite pagrindines rizikos rūšis nacionaliniu ar subnacionaliniu lygmeniu.

Jei tinkama, apibūdinkite metodus (duomenų šaltinius), naudojamus nustatant pagrindinių rūšių riziką nacionaliniu ir (arba) atitinkamu subnacionaliniu lygmeniu. Kai taikytina, nurodykite, ar rizika buvo nustatyta remiantis vienu ar keliais su pagrindiniu įvykiu susijusiais skirtingais scenarijais ar bendra tikimybės analize nacionaliniu lygmeniu. Kai taikytina, nurodykite, ar rengiant scenarijų (rizikos modelį) ir nustatant esamą pagrindinių rūšių riziką taikomas požiūris, kuriuo atsižvelgiama į daugelį pavojų (t. y. į kokią kaskadinę nelaimių poveikį buvo atsižvelgta).

⁽¹⁴⁾ Rizikos įvertinimas – tai rizikos analizės rezultatų palyginimas su rizikos kriterijais siekiant nustatyti, ar rizika ir (arba) jos mastas yra priimtinas (-as). Rizikos kriterijai – tai veiksniai, pagal kuriuose vertinamas rizikos reikšmingumas. Jie gali būti susijusios sąnaudos ir nauda, teisiniai reikalavimai, socialiniai ekonominiai ir aplinkos veiksniai, susirūpinimą keliantys aspektai ir suinteresuotieji subjektai.

⁽¹⁵⁾ Tam tikrose srityse ES nustatyti konkretūs teisės aktų reikalavimai, pvz., ES potvynių direktyva (Direktyva 2007/60/EB), ES vandens pagrindų direktyva (Direktyva 2000/60/EB), ES direktyva „Seveso III“ (Direktyva 2012/18/ES), ES ypatingos svarbos infrastruktūros objektų direktyva (Direktyva 2008/114/EB).

⁽¹⁶⁾ Valstybių narių prašoma apibrėžti joms iškilusių pagrindinių rūšių riziką nacionaliniu ar subnacionaliniu lygmeniu.

Rizikos nustatymas – tai įvairių rūšių rizikos nustatymas, atpažinimas ir apibūdinimas galbūt įvertinant ir tikimybę. Tai preliminarus tikrinimas, po kurio pereinama prie tolesnės rizikos analizės. Rizikos nustatymas turėtų būti kuo labiau grindžiamas kiekybiniais (ankstesnių ir nesenu laikotarpių statistiniais) duomenimis. Tačiau nustatyti ir būsimai rizikai patartina pasitelkti scenarijų kūrimo procesus ir modelių prognozavimą. Idealiu atveju reikėtų rasti alternatyvius sprendimus siekiant mažinti sunkiai pamatuojamą riziką arba tais atvejais, kai su rizika susijusi informacija gali būti įslaptinta. Kartais šiame etape nustatoma tik rizika. Tai reiškia, kad nustatomi įvairių rūšių įvykiai, kurie gali įvykti tam tikroje teritorijoje per tam tikrą laikotarpį. Tačiau paprastai rizikos nustatymo etape jau vertinamos pavojų arba kilusios rizikos pasekmės (galimas poveikis). Apie poveikį galima rinkti kokybinius duomenis (pvz., surenkant ekspertų nuomones ir žvalgybinę informaciją, taikant induktyviojo argumentavimo metodus ir kt.).

Skirtingų rūšių rizika analizuojama skirtingai. Paprastai yra lengviau vertinti gamtinių pavojų **tikimybę** atsižvelgiant į anksčiau kilusius pavojus. Tikimybę galima vertinti kokybiškai (labai didelė, didelė, vidutinė, maža ir labai maža tikimybė) arba kiekybiškai (grįžimo prie pradinės būklės laikotarpis, atsitikimo tikimybė per 1 metus, 5 metus, 100 metų ir t. t.). Kai kurių rūšių rizikos atveju neįmanoma nustatyti, kokia yra įvykio tikimybė, ir prireikus reikėtų ieškoti alternatyvių įverčių. Įvykio arba rizikos iškilimo tikimybę, kai įmanoma, reikėtų vertinti remiantis ankstesniu panašaus masto įvykių dažniu ir turimais statistiniais duomenimis, kuriuos naudojant atliekama pagrindinių veiksnių analizė, kuri gali būti naudinga nustatant ryškėjančias tendencijas, pavyzdžiui, susijusias su klimato kaita. Pavyzdžiui, kai kurių rūšių rizikos atveju norint pratęsti tyrimo laikotarpį galima remtis geologiniais duomenimis (pvz., susijusiais su ugnikalniais, žemės drebėjimais, cunamiais).

Poveikio lygį taip pat reikėtų vertinti kokybiškai ir kiekybiškai ⁽¹⁷⁾. Poveikio analizė turėtų būti kuo labiau grindžiama empiriniais įrodymais ir patirtimi, susijusia su ankstesnių nelaimių duomenimis arba įtvirtintais kiekybiniais poveikio modeliais. Kai įmanoma, kiekvienos iškilusios rizikos ar pavojaus poveikį reikėtų vertinti pagal didelį neigiamą poveikį, skirstomą į keturias kategorijas: poveikį žmonėms, ekonominį poveikį, poveikį aplinkai ir politinį socialinį poveikį (įskaitant poveikį saugumui). Įvairių rūšių poveikio kategorijas ir kriterijus galima apibendrinti taip:

- *poveikis žmonėms*, atsižvelgiant į žuvusių, dingusių, sužeistų ir sergančių asmenų skaičius ir asmenis, kuriuos reikia evakuoti arba kurie neteko galimybės naudotis pagrindinėmis paslaugomis. Paprastai taikomi kiekybiniai kriterijai;
- *ekonominis poveikis*, atsižvelgiant į finansinius ir materialiuosius nuostolius, taip pat ekonominius nuostolius, kurių patiria įvairūs ekonomikos sektoriai. Paprastai taikomi kiekybiniai kriterijai. Kai įmanoma, reikėtų įvertinti netiesioginius ekonominius nuostolius;
- *poveikis aplinkai*, atsižvelgiant į poveikį gamtos ištekliams, saugomoms teritorijoms ir buveinėms (miškams, sausumos biologinei įvairovei, vandens ir jūrų ekosistemoms ir kt.), gamtos ir miesto aplinkai. Prie šios kategorijos galima priskirti poveikį kultūros paveldui ⁽¹⁸⁾. Paprastai taikomi kokybiniai kriterijai, bet jie gali būti ir kiekybiniai, grindžiami nuostolių ar susigrąžinta suma, arba gali būti vertinami kokybiškai remiantis žalos mastu ar tuo, kiek užtrunka grįžti prie pradinės būklės;
- *politinis socialinis poveikis (įskaitant saugumą)*, atsižvelgiant į kasdienio gyvenimo ir (arba) ypatingos svarbos (energetikos, sveikatos, švietimo ir kt.) objektų naudojimo bei apsirūpinimo vandeniu ir maistu sutrikimus, socialinius neramumus, grėsmes socialiniam saugumui ir gebėjimus valdyti ir kontroliuoti šalį. Kartais šiai kategorijai būdingas psichologinis poveikis. Paprastai taikomi kokybiniai kriterijai.

Kiekvienoje poveikio (poveikio žmonėms, ekonominio poveikio, poveikio aplinkai ir politinio socialinio poveikio) kategorijoje kiekvienos rūšies poveikio santykinę svarbą reikėtų vertinti naudojant vieną kriterijų rinkinį, kad būtų galima nustatyti santykinį poveikį, priskirtiną įvairių rūšių rizikai arba įvairiems rizikos scenarijams. Poveikį žmonėms reikėtų vertinti pagal žmonių, kuriems daromas poveikis, skaičių, o ekonominį poveikį reikėtų matuoti nacionaline valiuta. Poveikį aplinkai, kai įmanoma, reikėtų vertinti kiekybiškai ekonominiu požiūriu, bet jį galima apibūdinti ir nekiekybiškai, pvz., 1) ribotas/nereikšmingas, 2) nedidelis/pastebimas, 3) vidutinis/sunkus, 4) reikšmingas/labai sunkus, 5) katastrofinis/prazūtingas. Naudojant panašią kokybinę skalę galima vertinti ir politinį socialinį poveikį (įskaitant poveikį saugumui). Atlikus kiekybinę analizę galima kiekybiškai nustatyti poveikio mastą (labai mažas, mažas, vidutinis, didelis ar labai didelis).

Kai įmanoma, vertinant poveikį reikėtų orientuotis į tikslus, siektinas reikšmes ir duomenų teikimo gaires pagal Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programą (toliau – Sendajaus programa) ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁷⁾ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Rizikos vertinimo ir vaizdinio žymėjimo gairės nelaimių valdymo srityje“ (SEC(2010) 1626 final).

⁽¹⁸⁾ Atsižvelgiant į tai, kad yra įvairių metodinių požiūrių, pripažįstama, kad poveikį kultūros paveldui galima priskirti prie ekonominio poveikio (jeigu jis kiekybinis) arba poveikio aplinkai (jeigu jis kokybinis) kategorijos. Tam tikrais atvejais valstybės narės turėtų nurodyti, prie kurios kategorijos priskirtas poveikis kultūros paveldui.

⁽¹⁹⁾ UNDRR, *Techninės gairės dėl Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos bendrų tikslų įgyvendinimo pažangos stebėsenos ir duomenų apie ją teikimo* <https://www.preventionweb.net/publications/view/54970>.

Šias keturias poveikio kategorijas galima vertinti vidutinės trukmės laikotarpiu ir ilgalaikiu požiūriu; be to, tam tikromis aplinkybėmis tarp jų gali būti didelė tarpusavio priklausomybė, kaip antai žuvusiųjų ir sužeistųjų skaičius dėl žemės drebėjimų sugriuvus pastatams. Tam tikrais atvejais į šias keturias poveikio kategorijas galima atsižvelgti vertinant analizuojamo įvykio arba rizikos poveikį, įskaitant 3 klausime nurodytų pagrindinių rūšių riziką, į kurią taip pat patenka tarpvalstybinį poveikį daranti pagrindinių rūšių rizika, mažai tikėtina didelio poveikio rizika ir tam tikrais atvejais būsima ir nauja pagrindinių rūšių rizika. Šias keturias kategorijas taip pat galima naudoti rengiant rizikos scenarijus ir įvairių rūšių rizikos vertinimus (kaip aprašyta toliau) rizikos nustatymo ir rizikos analizės etapuose.

Siekiant nustatyti pagrindinių rūšių riziką galima naudoti kelis metodus ir priemones ⁽²⁰⁾. Tai gali būti rizikos kriterijai, įrodymais grindžiami metodai, geologinių, istorinių ir statistinių duomenų peržiūra, kontroliniai sąrašai, žvalgybinė informacija, sisteminiai darbo grupėje metodai (kai ekspertų grupė sistemingai nustato riziką remdamasi struktūriniu raginimų ar klausimų rinkiniu) ir induktyviojo argumentavimo metodai. Yra metodų, kuriuos taikant rizikos nustatymo procesas tampa išsamesnis ⁽²¹⁾.

Rizikos scenarijų analizė gali būti naudinga siekiant nustatyti galimą pagrindinių rūšių riziką, kai tinkama, įskaitant būsimą ir (arba) naują pagrindinių rūšių riziką, tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką ir mažai tikėtiną didelio poveikio pagrindinių rūšių riziką. Be to, taip galima paaiškinti, kaip nustatyti būsimas neapibrėžtis ir veiksnius, darančius poveikį sprendimams, kuriuos reikia priimti dabar.

Atliekant nacionalinę rizikos analizę galima atsižvelgti ne tik į vienos rūšies rizikos modelius (scenarijus) (jeigu jie įtraukti į rizikos nustatymo etapo veiksmus), bet ir į kai kuriuos įvairių rūšių rizikos scenarijus arba modelius.

Taikant įvairių rūšių riziką apimančią metodą vertinami įvairūs pavojai ir įvairūs pažeidžiamumo aspektai. Įvairių rūšių rizikos vertinimas apima galimą rizikos padidėjimą ir kaskadinį poveikį, atsirandantį dėl sąveikos su kitų rūšių rizika. Kitaip tariant, vienos rūšies rizika gali padidėti dėl kitos rūšies rizikos arba dėl to, kad sistemos pažeidžiamumas arba rizikos poveikis jai iš esmės pasikeitė dėl kito įvykio. Metodas, kurį taikant vertinama daug pažeidžiamumo aspektų, apima įvairius pažeidžiamus taikinius, kuriems kyla rizika, kaip antai gyventojus, transporto sistemas ir infrastruktūrą, pastatus ir kultūros paveldą. Tokiems galimiems taikiniams būdingas skirtingų lygių pažeidžiamumas, susijęs su įvairiais pavojais, ir reikia skirtingų gebėjimų užkirsti kelią pavojams ir juos įveikti.

Atliekant įvairių rūšių rizikos scenarijų analizę paprastai atsižvelgiama į šiuos elementus:

- galimų įvairių rūšių rizikos scenarijų nustatymas pradedant nuo tam tikro įvykio ir įvertinant galimybę, kad gali kilti kitų rūšių rizika arba įvykiai;
- poveikio ir pažeidžiamumo analizė dėl kiekvienos rūšies rizikos pagal įvairias scenarijų dalis ir pavojų ir pažeidžiamumo aspektų tarpusavio priklausomybę;
- kiekvieno neigiamo įvykio ir įvairių rūšių rizikos scenarijų rizikos įvertis. Programinės įrangos priemonės, kaip antai pagalbos priimančią sistemą (DSS), kurioje atliekamas vaizdinis įvairių rūšių rizikos scenarijų žymėjimas, gali padėti vizualizuoti scenarijus, teikti informaciją apie juos ir juos vykdyti.

Šiomis gairėmis nėra remiamas kuris nors konkretus būdas dirbti su įvairių rūšių rizikos scenarijais ar modeliais; jų tikslas – atkreipti dėmesį į šaltiniuose aprašytus gerosios patirties pavyzdžius, kaip antai gaivalines technologines avarijas, sietinas su žemės drebėjimais, žaibu ir potvyniais.

3.1 kl. Tarpvalstybinį poveikį darančios pagrindinių rūšių rizikos nustatymas

Visos pagrindinės rizikos rūšys, kurios galėtų padaryti didelį neigiamą tarpvalstybinį poveikį ir kyla iš kaimyninės (-ių) šalies (-ių) arba daro jai (joms) poveikį

Kai taikytina, nurodykite, ar rengiant scenarijų ir nustatant tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką buvo taikomas įvairių pavojų vertinimo metodas. Pavyzdžiui, nurodykite, ar buvo atsižvelgta į kaskadinį nelaimių poveikį.

Nustatant pagrindinių rūšių riziką, galinčią padaryti tarpvalstybinį poveikį, ir vertinant jos galimą poveikį galima atsižvelgti į: i) poveikį, kurį daro kaimyninėje šalyje ar šalyse kilusi rizika, ii) poveikį, kuris išsiplėčia į kaimyninę šalį ar šalis; iii) poveikį, kuris vienu metu pasireiškia dviejose ar keliose šalyse. Kai nagrinėjame poveikį kaimyninėje šalyje ar šalyse, tai daroma ne tam, kad įvertintume galimą poveikį kokybiškai ar kiekybiškai, o tam, kad įsivaizduotume, ar gali kilti koks nors neigiamas poveikis (pvz., išsiveržus ugnikalniui pelenų debesis patenka į kaimyninių šalių oro erdvę).

⁽²⁰⁾ Komisijos tarnybų darbinio dokumento „Rizikos vertinimo ir vaizdinio žymėjimo gairės nelaimių valdymo srityje“ (SEC(2010) 1626 final) 3 priedas.

⁽²¹⁾ Jungtinio tyrimų centro ataskaita „Nacionalinio rizikos vertinimo rekomendacijos“ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC114650/jrc114650_nrarecommendations_updatedfinal_online1.pdf.

3.2 kl. Visų pagrindinių mažai tikėtinos didelio poveikio rizikos rūšių nustatymas

Visos pagrindinės mažai tikėtinos didelio poveikio rizikos rūšys

Kai taikytina, nurodykite, ar rengiant scenarijų ir nustatant mažai tikėtiną didelio poveikio pagrindinių rūšių riziką buvo taikomas įvairių pavojų vertinimo metodas. Pavyzdžiui, prašome nurodyti, ar buvo atsižvelgta į kaskadinį nelaimių poveikį.

Valstybių narių prašoma apibrėžti mažai tikėtinos didelio poveikio pagrindinių rūšių rizikos nustatymo kriterijus nacionaliniu ar subnacionaliniu lygmeniu. Mažai tikėtina didelio poveikio rizika nebūtinai laikoma pagrindine rizika, jeigu nagrinėjamas įvykis visiškai nėra tikėtinas. Taigi, tai, ar mažai tikėtina didelio poveikio rizika priskiriama prie pagrindinių rizikos rūšių, priklauso nuo to, kaip valstybėse narėse apibrėžiama „pagrindinių rūšių rizika“.

3.3 kl. Būsimos ir (arba) naujos pagrindinių rūšių rizikos nustatymas

Kai tinkama, nurodykite visų pagrindinių rūšių riziką, kuri gali kilti ateityje. Tai gali būti bet kokia nauja rizika, kuri gali padaryti didelį neigiamą poveikį žmonėms, ekonomikai, aplinkai ir politiniams socialiniams aspektams (įskaitant poveikį saugumui).

Nustatyta būsima pagrindinių rūšių rizika, įskaitant naują riziką, gali padėti geriau valdyti būsimą riziką imantis tinkamų prevencijos ir pasirengimo priemonių. Vertinant su klimato kaita susijusią būsimą ir naują riziką prirėikus reikėtų atsižvelgti į klimato kaitos prognozes ir scenarijus, grindžiamus Tarpyvyriausybinės klimato kaitos komisijos (IPCC) ataskaitomis arba kitais patvirtintais moksliniais šaltiniais. Su klimatu susijusius pavojus ir riziką galima tinkamai prognozuoti remiantis nacionaliniais su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimais, jeigu jie parengti. Su klimato kaita susijusi būsima ir nauja rizika turėtų derėti su rizika, nurodyta nacionalinėje prisitaikymo prie klimato kaitos strategijoje ir (arba) plane ir su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimais, jeigu jie yra parengti.

Komisijos paskelbtame dokumente „Mokslas aplinkos politikai“ nauja rizika ⁽²²⁾ laikoma rizika, kuri gali būti:

- nauja rizika;
- žalos tikimybė, kurią sunku įvertinti (taikant tradicinius rizikos vertinimo ir valdymo metodus);
- sunkiai nuspėjama, t. y. sunku įvertinti tikimybę, kad tam tikru laiku, tam tikroje vietoje ir tam tikromis sąlygomis kils tam tikra pasekmė;
- rizika, kylanti dėl naujai nustatyto pavojaus, galinčio padaryti reikšmingą poveikį, arba dėl netikėto naujo ar padidėjusio reikšmingo poveikio ir (arba) jautrumo žinomam pavojui;
- nauja ar žinoma rizika, pasireiškianti naujomis ar nežinomomis sąlygomis.

Į naujos rizikos apibrėžtis taip pat įtraukiamos šios sąvokos: naujai sukurta rizika, naujai nustatyta (pastebėta) rizika, didėjanti rizika arba rizika, kuri tampa plačiai žinoma arba įsitvirtina.

Jei tinkama, trumpai aprašykite metodus, modelius ir priemones, naudojamas nustatant ir vertinant būsimą ir (arba) naują riziką ir jos galimą poveikį, atsižvelgiant į su klimato kaita susijusios rizikos scenarijus ir prognozes, nacionalinę prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją ir (arba) planą ⁽²³⁾ ir su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimus, jeigu tokie vertinimai parengti. Naudojami būsimos su klimatu susijusios rizikos scenarijai ir jų prognozės gali būti trumpalaikės (2030 m.), vidutinės trukmės (2050 m.) ir ilgalaikės (2100 m.), kai tinkama.

Galima laikyti, kad įvairių rūšių rizikos modeliavimo metodas aprėpia su rizika susijusių procesų, kuriuos lemia ir klimato kaita, ir socialiniai, ekonominiai, aplinkos ir demografiniai parametrai, dinamišką pobūdį ir įvairius tarpusavio ryšius. Scenarijų rengimas taip pat yra metodas, taikomas nustatant būsimą ir (arba) naują riziką. Jis nėra susijęs vien su būsimo klimato kaitos poveikio vertinimu.

⁽²²⁾ Mokslas aplinkos politikai (2016 m.). Naujos rizikos aplinkos politikai nustatymas. Ateities apžvalga Nr. 13. Europos Komisija, Aplinkos GD, <http://ec.europa.eu/science-environment-policy>.

⁽²³⁾ Nacionalinės prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos ir planai paskelbti interneto svetainėje „Climate ADAPT“: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

Kai taikytina, nurodykite, ar rengiant scenarijus ir nustatant su būsima ir nauja pagrindinių rūšių rizika susijusią riziką buvo taikomas įvairių pavojų vertinimo metodas. Taip pat prašome nurodyti, ar buvo atsižvelgta į kaskadinį nelaimių poveikį.

4 kl. Klimato kaitos poveikio nustatymas

Nuspręskite, kurių pirmiau minėtų pagrindinių rūšių rizika tiesiogiai susijusi su klimato kaitos poveikiu. Prašome atsižvelgti į galiojančią nacionalinę ir subnacionalinę pritaikymo prie klimato kaitos strategiją ir (arba) planą ⁽²⁴⁾ arba, kai tinkama, į bet kokius svarbius klimato rizikos ir pažeidžiamumo vertinimus.

Šį klausimą, jei taikytina, galima sujungti su būsimos ir (arba) naujos pagrindinių rūšių rizikos nustatymu (3.3 kl.).

Jei tinkama, aprašykite, kokie metodai ir duomenų šaltiniai buvo naudojami nustatant esamą pagrindinių rūšių riziką, kuriai klimato kaita daro ar gali padaryti poveikį.

5 kl. Rizikos analizė

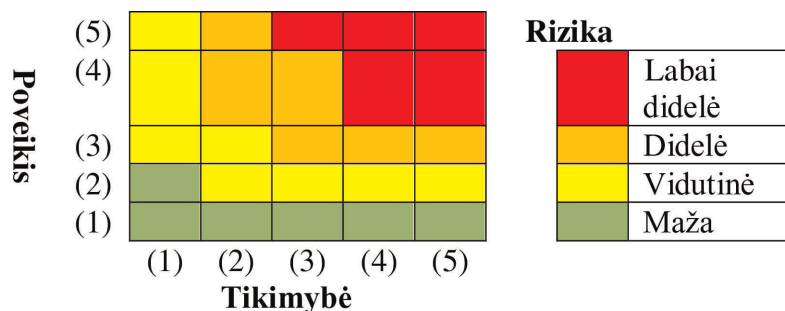
Aprašykite nustatytų pagrindinių rūšių rizikos (3 kl.), įskaitant tarpvalstybinę riziką ir mažai tikėtiną didelio poveikio riziką bei tam tikrais atvejais būsimą ir (arba) naują riziką, tikimybės lygio ir poveikio mastą.

Pateikite rezultatus vienoje rizikos matricoje arba taip pat, jei taikytina, kitame vaizdiniame grafike (modelyje).

Jei tinkama, trumpai apibūdinkite metodus, modelius ir priemones, naudojamas įvairių rūšių rizikos arba rizikos scenarijų tikimybei ir poveikiui vertinti.

Nustačius riziką, tikimybę, kad ji pasireikš, ir jos galimo poveikio sunkumas vertinamas pagal įvairias kategorijas, pagal kurias matuojami rizikos veiksniai (idealiu atveju matavimas turėtų būti kiekybinis). Galima atsižvelgti į tokias kategorijas, kaip poveikis žmonėms, ekonominis poveikis, poveikis aplinkai ir politinis socialinis poveikis (įskaitant saugumą), kaip aprašyta 3 kl. Tai dažnai įvardijama kaip scenarijaus arba rizikos pasireiškimo tikimybė ir poveikis. Rezultatai paprastai pateikiami rizikos matricoje arba tikimybinėse kartogramose.

Rizikos matricoje tikimybės aspektas susiejamas su poveikio aspektu; ji yra grafinis įvairių rūšių rizikos vaizdas, kuriame tas rūšis galima palyginti. Tokioje matricoje pavaizduojama nustatyta įvairių rūšių rizika, tad jas lengviau lyginti. Rizikos matricas galima naudoti visuose rizikos vertinimo etapuose (vertinant esamą, būsimą ir (arba) naują, tarpvalstybinę ir mažai tikėtiną didelio poveikio pagrindinių rūšių riziką). Tikimybė ir poveikis paprastai vertinami pagal penkių lygių skalę (1 pav.), bet gali būti ir kitaip. Spalvas matricoje taip pat galima suskirstyti įvairiai priklausomai nuo konkrečios šalies požiūrio į riziką.

⁽²⁴⁾ Nacionalinės pritaikymo prie klimato kaitos strategijos ir planai paskelbti interneto svetainėje „Climate ADAPT“: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

1 pav. Rizikos matrica (simetrinė, 5x5)

Rizikos matrica naudojama daugelyje valstybių narių. Jos gali apsvarstyti galimybę parengti skirtingas rizikos matricas, skirtas vertinti poveikį žmonėms, ekonominį poveikį, poveikį aplinkai ir politinį socialinį poveikį (įskaitant poveikį saugumui), nes šios kategorijos matuojamos pagal atskiras skales ir jas būtų sunku lyginti, ypač jeigu kai kurios iš jų vertinamos kiekybiškai, o kai kurios kitos – kokybiškai. Siekiant ES lygmeniu parengti išsamesnę apžvalgą, valstybėse narėse galėtų būti naudojama 5x5 rizikos matrica, jei tinkama, nurodant poveikio ir tikimybės skalės reikšmes. Kai įmanoma, valstybės narės raginamos kiekvienam skaitmeniui nuo 1 iki 5 priskirti kiekybinius intervalus.

Atliekant rizikos analizę reikia atsižvelgti į **su rizikos analize susijusias neapibrėžtis** ir išsklaidyti su duomenimis ir modeliu susijusius neaiškumus. Atliekant jautrumo analizę reikia nustatyti rizikos masto dydį ir reikšmingumą pavienių įvesties parametrų pokyčių atžvilgiu.

Kai galima tikėtis, kad rizika turės didelių negrįžtamų pasekmių, bet tokios tikimybės neįmanoma tiksliai įvertinti, remiantis **atsargumo principu** ją galima įtraukti į rizikos analizę. Tai ypač pasakytina apie riziką aplinkai ir sveikatai (žmonių, gyvūnų ir augalų ligos). Atsargumo principas gali būti taikomas pirmajame etape siekiant valdyti riziką. Gali kilti poreikis priimti laikinus sprendimus remiantis kokybiniais ar neįtikinamais įrodymais. Jeigu taikomas atsargumo principas, reikėtų dėti papildomas pastangas siekiant pagerinti įrodomąjį pagrindą.

6 kl. Vaizdinis rizikos žymėjimas

Nurodykite, ar yra parengtos rizikos kartogramos, kuriose matyti tikėtinas erdvinis pagrindinių rūšių rizikos, nustatytos nustatymo ir analizės etape, pasiskirstymas (3, 4 ir 5 kl.). Jeigu taip, pririnkus įtraukite ir jas.

Rizikos pasiskirstymas šalyje skiriasi dėl įvairių rūšių rizikos iškilimo, žmonėms ir turtui daromo poveikio ir nevienodo pažeidžiamumo. Rizikos kartogramos yra naudinga priemonė nustatyti šalies teritorijas, kurioms kyla didžiausia rizika. Priklausomai nuo poreikių gali būti rengiamos įvairios nacionalinės arba subnacionalinės kartogramos: paprastos pagrindinių rūšių rizikos kartogramos, įskaitant tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką, mažai tikėtina didelio poveikio pagrindinių rūšių rizika, ir, kai tinkama, būsima ir (arba) nauja rizika. Be to, galima rengti nuostolių kartogramas, kuriose pavaizduojami galimi didesni su tam tikra rizika siejami nuostoliai, atsižvelgiant į poveikio ir pažeidžiamumo pasiskirstymą ir kt.

Skirtingų pagrindinių rūšių riziką geriausia žymėti atskirose kartogramose arba teminėse rizikos kartogramose (pvz., suskirstant į kategorijas pagal pagrindines tarpvalstybinį poveikį darančios rizikos, būsimos ir (arba) naujos rizikos ir mažai tikėtinos didelio poveikio rizikos rūšis). Jei įmanoma, galima įtraukti erdvinį pažeidžiamumo ir žalos poveikio pasiskirstymą nurodant labai didelės, didelės, vidutinės, mažos ir labai mažos rizikos lygius.

Tokiose rizikos kartogramose galima pavaizduoti, kaip erdvėje pasiskirsto visi svarbūs aspektai, kuriuos reikia apsaugoti nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu, kaip antai gyventojai, svarbi infrastruktūra, kaip antai vandens, elektros, dujų ir naftos gamyba, transportas ir platinimas, telekomunikacijos, žemės ūkis, finansinės ir apsaugos paslaugos, ligoninės, mokyklos, ekologiniu požiūriu saugomos teritorijos („Natura 2000“ teritorijos, saugomos jūrų teritorijos, nacionaliniai parkai, miškai, jūrų ir sausumos biologinė įvairovė, upių baseinai), kultūros paveldo objektai (archeologinės vietovės, paminklai, parkai ir kt.) ir kita svarbi ekonominė veikla (gamyklos, įmonės, energetikos objektai, žemės ūkio gamyba, gyvuliai, turistinės vietos ir turizmo įmonės) ir t. t.

Tokią informaciją galima surinkti naudojant geografinės informacijos sistemas (GIS) arba interneto platformas. Jeigu yra, prašome pateikti atitinkamą nuorodą.

7 kl. Rizikos vertinimo stebėseną ir peržiūrą

Trumpai aprašykite įdiegtą rizikos vertinimo stebėsenos ir peržiūros sistemą, kuria siekiama atsižvelgti į naujus pokyčius.

Nelaimių rizikos valdymo procese riziką reikėtų reguliariai stebėti ir peržiūrėti siekiant patikrinti, ar:

- vis dar galioja su rizika susijusios prielaidos (įskaitant įvesties duomenis),
- vis dar galioja prielaidos, kuriomis grindžiamas rizikos vertinimas, įskaitant išorės ir vidaus aplinkybes,
- įgyvendinami rezultatai, kurių tikimasi,
- rizikos vertinimo rezultatai atitinka faktinę patirtį,
- tinkamai taikomi rizikos vertinimo metodai,
- rizika tvarkoma veiksmingai (veiksmingai įgyvendinamos rizikos prevencijos ir pasirengimo priemonės).

8 kl. Pranešimas apie rizikos vertinimo rezultatus

Aprašykite nacionalinio rizikos vertinimo rezultatų pateikimo ir sklaidos procesą. Trumpai paaiškinkite, kaip rizikos vertinimo rezultatais dalijamasi su politikos formuotojais, įvairiomis valdžios institucijomis, atsakingomis už įvairias veiklos sritis, įvairių lygių administracinėmis institucijomis ir kitais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais. Nurodykite, ar ir kaip apie rizikos vertinimo rezultatus informuojama plačioji visuomenė siekiant jai pranešti apie šalyje ar regione kylančią riziką ir (arba) sudaryti galimybę jai priimti pagrįstus sprendimus siekiant apsisaugoti.

Tinkamai pranešant apie rezultatus rizikos vertinimus galima panaudoti priimant sprendimus. Pagrindinis pranešimo apie riziką tikslas – sudaryti galimybę asmenims, kuriems kyla rizika, priimti pagrįstus sprendimus, kaip apsisaugoti, ir padidinti jų informuotumą apie riziką lygį. Pranešimas apie riziką taip pat suponuoja dalijimąsi informacija, rekomendacijomis ir nuomonėmis tarp ekspertų ir asmenų, kurių sveikatai ir (arba) ekonominei ar socialinei gerovei kyla grėsmė. Tiksliais rizikos vertinimais taip pat remiasi nevyriausybiniai subjektai. Pavyzdžiui, apie technologinę riziką neretai reikia informuoti chemijos pramonės įmonėms. Be to, teisės žinoti principo laikymasis jau įtvirtintas daugelyje nacionalinės ir tarptautinės teisės aktų ir kitų teisės aktų; tai reiškia, kad daugelyje vertinimo procedūrų visuomenė jau dalyvauja. Dėl tokio pokyčio įgyvendinant viešąją politiką reikalingas sistemingas požiūris į pranešimą apie riziką.

II dalis. Rizikos valdymo gebėjimų vertinimas

2.1 Įžanga

Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Siekdamos skatinti laikytis veiksmingo ir nuoseklaus požiūrio į nelaimių prevenciją ir parengtį joms keičiantis skelbtina informacija, <...> ir [kad] Sąjungos mechanizmu skatintų keitimąsi geriausia praktika, valstybės narės: <...> b) toliau rengia savo rizikos valdymo gebėjimų vertinimą nacionaliniu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu“.

Valstybėms narėms siūloma pagal savo techninius, finansinius ir administracinius gebėjimus įvertinti savo pajėgumus tinkamai atlikti rizikos vertinimo ir rizikos valdymo planavimo veiksmus bei įgyvendinti prevencijos ir pasirengimo priemones.

Šiose gairėse nustatoma kiekvienos šalies rizikos valdymo gebėjimų vertinimo santraukos struktūra. Siūloma struktūra nėra išsami ir turės būti pritaikyta prie kiekvienos valstybės narės poreikių. Šį darbą reikėtų vertinti kaip bendrą atskaitos tašką, skirtą padėti bendrai suvokti, kokius aspektus turėtų apimti nacionalinis rizikos valdymo gebėjimų vertinimas. Santraukoje reikėtų sutelkti dėmesį į I dalyje išvardytų pagrindinių rūšių riziką.

2.2. Gairės dėl atsakymo į 9–20 formos klausimus (II dalis)

9 kl. Teisės aktų ir procedūrų sistema ir (arba) institucinė struktūra

Apibūdinkite įdiegtą rizikos valdymo gebėjimų vertinimo proceso (-ų) sistemą. Nurodykite, ar ji grindžiama teisės aktu, strateginiu planu, įgyvendinimo planu arba kitomis procedūrų sistemomis.

Jei tinkama, nurodykite, kaip dažnai vertinami rizikos valdymo gebėjimai ir ar rizikos valdymo gebėjimų vertinimas (-ai) naudojamas (-i) sprendimų priėmimo tikslais.

Šiuo klausimu siekiama išsiaiškinti nacionalinio ar subnacionalinio lygmens (kaip taikytina) teisėkūros, procedūrų ir (arba) institucinę aplinką, kurioje formalizuojamas (-i) rizikos valdymo gebėjimų vertinimo procesas (-ai) prevencijos, pasirengimo ir reagavimo tikslais. Jeigu galiojanti teisės aktų sistema yra ta pati, kuri yra aprašyta atsakant į 1 kl., galima padaryti nuorodą į 1 klausimo atsakymus. Jeigu atsakymai skiriasi nuo 1 kl. atsakymų, valstybių narių prašoma paaiškinti, ar rizikos valdymo gebėjimų vertinimo procesas (-ai) turi teisinį pagrindą ir ar jis grindžiamas strateginiu planu, įgyvendinimo planu arba kitomis teisės aktų (procedūrų) sistemomis ir ar jis vykdomas remiantis rizikos vertinimu arba po jo.

Jei tinkama, prašome paminėti visus numatomus planus plėtoti teisės aktų sistemą. Prašome nurodyti, kaip dažnai atliekamas rizikos valdymo gebėjimų vertinimas nacionaliniu arba, jei tinkama, subnacionaliniu lygmeniu, ir (arba) papasakokite, ar tas vertinimas (-ai) naudojamas (-i) priimant sprendimus. Pavyzdžiui, prašome nurodyti, ar juo vadovaujama rizikos valdymo planavimo procese ir (arba) įgyvendinant prevencijos ir pasirengimo priemones ir ar jis naudojamas siekiant geriau suprasti pažeidžiamumo aspektus atliekant rizikos vertinimą.

10 kl. Kompetentingų institucijų funkcijos ir pareigos

Apibūdinkite nacionalinio ar subnacionalinio lygmens (kaip tinkama) kompetentingų institucijų funkcijas ir pareigas konkrečiai nurodydami rizikos vertinimą, prevenciją, pasirengimą ir reagavimą ir sutelkdami dėmesį į nustatytos pagrindinių rūšių rizikos valdymą.

Paaškindite, kaip tarp tų kompetentingų institucijų užtikrinamas horizontalusis koordinavimas (tarpsektorinis požiūris), sutelkdami dėmesį į nustatytos pagrindinių rūšių rizikos valdymą.

Visuose nelaimių rizikos valdymo ciklo etapuose (vertinimo, prevencijos, pasirengimo ir reagavimo etapuose) kiekvienai nustatytai pagrindinei rizikos rūšiai turėtų būti aiškiai priskirti kompetentingų institucijų ir įstaigų valdymo ištekčiai ir funkcijos ir pareigos. Galima pateikti horizontaliojo koordinavimo grafinį vaizdą. Taip pat prašome nurodyti valdžios instituciją, kuri nacionaliniu lygmeniu atlieka visą parą pasiekiamo skubios pagalbos kontaktinio centro vaidmenį, ir aprašyti, kaip ši funkcija įtraukta į visą valdymo struktūrą.

Valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip užtikrinamas šių funkcijų ir pareigų vykdymas (pvz., teisės aktais ir (arba) procedūrų politika), ir kas daroma siekiant užtikrinti veiksmingą valdymą (pvz., siekiant išvengti atsakomybės sričių dubliavimosi ir spragų). Prašome papasakoti, kokiomis priemonėmis užtikrinamas tokių kompetentingų institucijų bendradarbiavimas įvairiuose nelaimių rizikos valdymo ciklo etapuose (vertinimo, prevencijos, pasirengimo ir reagavimo etapuose) ir kokios būta su pagrindinių rūšių rizikos valdymu susijusios patirties.

Kai valdant kompetentingų institucijų funkcijas ir pareigas reikia taikyti tarpsektorinį požiūrį (pvz., „Prisitaikymo prie klimato kaitos integravimas“, 14 kl.), valstybių narių prašoma išidėmėti galiojančius ES teisės aktus ir (arba) politiką (žr. priedą).

11 kl. Svarbių suinteresuotųjų subjektų funkcijos

Nurodykite, ar svarbūs suinteresuotieji subjektai yra informuojami apie nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymo procesą (-us) ir jame (juose) dalyvauja. Jeigu taip, paaiškinkite, kaip.

Pajėgumas valdyti riziką vis labiau priklauso nuo įvairių viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo ir bendradarbiavimo su jais. Tai tokie subjektai kaip nelaimių valdymo tarnybos, sveikatos tarnybos, ugniagesių tarnybos, policijos pajėgos, transporto, elektros energijos ir ryšių operatoriai, savanoriškos organizacijos, piliečiai ir savanoriai, privatūs žemės savininkai, draudimo sektorius, akademinio pasaulio atstovai ir mokslinių tyrimų institutai, ginkluotosios pajėgos ar kitų šalių organizacijos (tarpvalstybinis nelaimių rizikos valdymas). ES teisės aktuose pripažįstama, kad „nelaimių rizikos prevencija ir valdymas reiškia, kad turi būti rengiamos ir įgyvendinamos [nelaimių] rizikos valdymo priemonės, apimančios daugelio įvairių subjektų veiklos koordinavimą“⁽²⁵⁾.

Prašome nurodyti, ar toks bendradarbiavimas užtikrinamas nustatytų pagrindinių rūšių rizikos vertinimo procese (-uose), nelaimių rizikos valdymo planavimo procesuose ir tam tikrais atvejais įgyvendinant prevencijos ir pasirengimo priemones. Jei taip, aprašykite, kaip tai padaryta.

Jei tinkama, prašome paaiškinti, kaip informuojami viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotieji subjektai ir kaip vyksta dalijimasis informacija (įskaitant ankstesnę patirtį ir dalijimąsi duomenimis). Galima daryti nuorodą į atsakymus į 8 kl.

12 kl. Nacionalinio, subnacionalinio ir vietos lygmenų procedūros ir priemonės

Apibūdinkite sukurtas procedūras, kuriomis siekiama užtikrinti vertikalųjį bendradarbiavimą tarp nacionalinio, subnacionalinio ir vietos lygmenų valdžios institucijų, dalyvaujančių nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymo procese (-uose).

Valstybės narės turėtų paaiškinti procedūras ir priemones, kuriomis užtikrinamas vertikalusis nacionaliniu, subnacionaliniu ir vietos lygmenyse nustatytų pagrindinių rūšių rizikos koordinavimas.

Prevencijos ir pasirengimo priemonių planavimo procese reikia apibrėžti procedūras, kurios padėtų sumažinti riziką nacionaliniu, subnacionaliniu ir vietos lygmenimis. Kaip pažymima Sprendimo (ES) 2019/420 14 konstatuojamojoje dalyje⁽²⁶⁾, regioninės ir vietos valdžios institucijos gali atlikti svarbų prevencinį vaidmenį; be to, jos pirmos kartu su savanoriais imasi reagavimo į nelaimę priemonių. Todėl valstybių narių prašoma nurodyti, kokių yra sutartų bendradarbiavimo mechanizmų, įskaitant sprendimų priėmimo procedūras, padedančias suskirstyti rizikos prioritetus ir parengti regioninius planus, ir kokių yra finansinės pagalbos priemonių.

⁽²⁵⁾ Sprendimo (ES) 2019/420, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 1313/2013/ES, 8 konstatuojamoji dalis.

⁽²⁶⁾ Sprendimo (ES) 2019/420, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 1313/2013/ES, 14 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „regioninių ir vietos valdžios institucijų vaidmuo nelaimių prevencijos ir valdymo srityje yra labai svarbus, o jų reagavimo pajėgumai turi būti atitinkamai įtraukti į visą koordinavimo ir dislokavimo veiklą <...>“.

Jei tinkama, prašome aprašyti nelaimių rizikos valdymo priemones, įdiegtas įvairiais valdymo lygmenimis nustatytų pagrindinių rūšių rizikai valdyti. Jas galima pateikti lentelėje, kurioje būtų išvardytos nustatytos pagrindinės rizikos rūšys.

13 kl. Tarpvalstybinio, tarpregioninio ir tarptautinio lygmenų procedūros ir priemonės

Apibūdinkite įdiegtas procedūras, kuriomis siekiama užtikrinti bendradarbiavimą tarpvalstybiniu, tarpregioniniu ir tarptautiniu lygmenimis nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymo srityje. Apibūdinkite įgyvendintas priemones, kuriomis siekiama užtikrinti nustatytos pagrindinių rūšių nelaimių rizikos valdymą.

Jei tinkama, nurodykite, ar nelaimių rizikos valdymo politika rengiama taip, kad būtų atsižvelgiama į tarptautinius įsipareigojimus, kaip antai 2015–2030 m. Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programą ir Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. darnaus vystymosi tikslus.

Atsižvelgiant į tarptautinį bendradarbiavimą ir neseniai peržiūrėtą SCSM sprendimą Nr. 1313/2013/ES (ypač Sprendimo (ES) 2019/420 28 konstatuojamąją dalį ⁽²⁷⁾), šio skirsnio tikslas – ištirti, ar ir kaip užtikrinamas dalyvavimas tarpvalstybiniu, tarpregioniniu ir tarptautiniu lygmenimis.

Valstybių narių taip pat prašoma papasakoti, ar tarpvalstybinis ⁽²⁸⁾, tarpregioninis ir tarptautinis bendradarbiavimas vyksta etape iki nelaimės ir, jei taip, kokių formatu (prevencija ir pasirengimas). Prašome paaiškinti, kaip užtikrinamas toks bendradarbiavimas (pvz., susitarimo memorandumai arba paslaugų lygio susitarimai). Taip pat prašome nurodyti, ar yra bendrai įgyvendinamų pasirengimo priemonių (pvz., ankstyvojo perspėjimo sistemų arba bendrų mokymo sesijų ir pratybų) siekiant užtikrinti spartų ir veiksmingą reagavimą, kai pasireiškia nustatytų pagrindinių rūšių rizika.

Kai valdant prevencijos, pasirengimo ir reagavimo priemones reikia taikyti tarpsektorinį požiūrį (pvz., „Prisitaikymo prie klimato kaitos integravimas“, 14 kl.), galima daryti nuorodą į galiojančius ES teisės aktus (žr. priedą).

JT Generalinės Asamblėjos ⁽²⁹⁾ patvirtinta Sendajaus programa yra savanoriškas neprivalomas susitarimas, kuriuo nacionalinės Vyriausybės įsipareigojo užkirsti kelią naujai nelaimių rizikai ir mažinti esamą sumažindamos poveikį ir pažeidžiamumą ir kartu gerindamos pasirengimą ir taip užtikrinamos didesnį bendrą atsparumą. 2015 m. JT aukščiausiojo lygio susitikime patvirtinti darnaus vystymosi tikslai ⁽³⁰⁾ – tai 17 tikslų ⁽³¹⁾ darnaus vystymosi srityje. Norint įgyvendinti abi darbotvarkes reikia patikimos rodiklių sistemos, kurią taikant būtų stebima nelaimių rizikos mažinimo pažanga. Konkrečiai kalbant, yra 38 rodikliai, pagal kuriuos stebima pažanga įgyvendinant septynis Sendajaus programos tikslus, o darnaus vystymosi tikslams įgyvendinti darnaus vystymosi srityje nustatyta 17 tikslų ir 169 siektinos reikšmės.

Komisija įsipareigojo įgyvendinti abi darbotvarkes ir parengė veiksmų planus ⁽³²⁾ ir diskusijoms skirtus dokumentus ⁽³³⁾, kad stebėtų pažangą siekiant šių siektinų reikšmių. Jei tinkama, valstybių narių prašoma papasakoti, kaip jų nelaimių rizikos valdymo politika padės pasiekti šių dviejų darbotvarkių tikslus.

14 kl. Dėmesys į prisitaikymo prie klimato kaitos priemones

Nurodykite, ar nacionaliniu arba subnacionaliniu lygmeniu (atsižvelgiant į aplinkybes) su klimato kaita susijusios pagrindinių rūšių rizikos atveju užtikrinama nelaimių rizikos mažinimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių sinergija (4 kl.). Jei taip, aprašykite, kaip tai padaryta.

⁽²⁷⁾ Sprendimo (ES) 2019/420, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 1313/2013/ES, 28 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „<... > visi veiksmai turėtų būti suderinti su tarptautiniais įsipareigojimais, pavyzdžiui, Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa 2015–2030 m <...> ir JT Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m., ir aktyviai prisidėti įgyvendinant tuos įsipareigojimus“.

⁽²⁸⁾ Dėl tarpvalstybinių prevencijos ir pasirengimo priemonių galima daryti nuorodą į 22 kl.

⁽²⁹⁾ Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa 2015–2030 m.: https://www.preventionweb.net/files/43291_sendainframeworkfordrren.pdf.

⁽³⁰⁾ Darnaus vystymosi tikslai: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.

⁽³¹⁾ Štai 17 darnaus vystymosi tikslų: 1) panaikinti skurdą, 2) panaikinti badą, 3) užtikrinti sveiką gyvenimą ir gerovę, 4) užtikrinti kokybišką švietimą, 5) pasiekti lyčių lygybę, 6) užtikrinti švarų vandenį ir sanitariją, 7) užtikrinti prieinamą ir švarią energiją, 8) skatinti tinkamą darbą ir ekonomikos augimą, 9) plėtoti pramonę, inovacijas ir infrastruktūrą, 10) sumažinti nelygybę, 11) padaryti miestus ir bendruomenes darnias, 12) užtikrinti atsakingą vartojimą ir gamybą, 13) imtis su klimatu susijusių veiksmų, 14) išsaugoti povandeninius išteklius, 15) išsaugoti sausumos išteklius, 16) užtikrinti taiką, teisingumą ir patikimas institucijas ir 17) stiprinti partnerystę šiems tikslams pasiekti.

⁽³²⁾ Europos Komisija, *Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos 2015–2030 m. veiksmų planas. Nelaimių rizika grindžiamas požiūris visose ES politikos srityse* (SWD(2016) 205 final/2).

⁽³³⁾ Europos Komisija, 2019 m. diskusijoms skirtas dokumentas „Darni Europa – iki 2030 m.“ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_30-01_en_web.pdf.

Atsižvelgiant į neseniai peržiūrėtus SCSM teisės aktus, būtent tai, kad „visi veiksmai turėtų būti suderinti su tarptautiniais įsipareigojimais, pavyzdžiui, <...> Paryžiaus susitarimu, priimtu pagal Jungtinių Tautų (toliau – JT) bendrąją klimato kaitos konvenciją, <...> ir aktyviai prisidėti įgyvendinant tuos įsipareigojimus“⁽³⁴⁾, šio klausimo tikslas – ištirti, ar ir kaip užtikrinama prisitaikymo prie klimato kaitos ir nacionalinių prevencijos ir pasirengimo priemonių sinergija.

Prisitaikymo prie klimato kaitos priemonėmis gali būti papildomos pastangos užkirsti kelią su klimatu susijusioms nelaimėms. Norint įgyvendinti ekonomiškai efektyvias prisitaikymo priemones reikia gero koordinavimo įvairiais planavimo ir valdymo lygmenimis. Pagal JT bendrąją klimato kaitos konvenciją nacionalinės prisitaikymo strategijos ir planai yra rekomenduojama prisitaikymo politikos ir veiksnių įgyvendinimo priemonė. Valstybių narių prašoma pateikti nuorodą į tokias strategijas ir papasakoti, ar ir kaip jos derinamos su nacionalinių rizikos prevencijos ir pasirengimo priemonių planavimu arba atvirkščiai. Jeigu valdant prevencijos, pasirengimo ir reagavimo priemones reikia taikyti tarpsektorinį požiūrį, galima daryti nuorodą į galiojančius ES teisės aktus (žr. priedą).

15 kl. Dėmesys į ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos priemones

Nurodykite, ar yra įdiegtos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, laikomų svarbiais tolesniam esminių visuomeninių funkcijų vykdymui, apsaugos priemonės.

Atsižvelgiant į neseniai padarytus SCSM sprendimo pakeitimus, ypač į Sprendimo (ES) 2019/420 8 konstatuojamąją dalį⁽³⁵⁾, ir Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų direktyvos 7 straipsnio 1 dalį⁽³⁶⁾, šio klausimo tikslas – ištirti, ar ir kaip įgyvendinamos prevencijos ir pasirengimo priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti ypatingos svarbos infrastruktūros objektus.

Valstybių narių prašoma nurodyti, ar yra parengta ypatingos svarbos infrastruktūros objektų politika. Prašome nurodyti, ar yra sudarytas svarbių ypatingos svarbos infrastruktūros objektų sąrašas ir ar pagal tą politiką jis reguliariai peržiūrimas ir ar yra nustatyti su ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsauga susiję investicijų poreikiai. Jeigu valdant su ypatingos svarbos infrastruktūros objektais susijusias prevencijos, pasirengimo ir reagavimo priemones reikia taikyti tarpsektorinį požiūrį, galima daryti nuorodą į galiojančius ES teisės aktus (žr. priedą).

16 kl. Finansavimo šaltinis (-iai)

Nurodykite, ar biudžete numatyti ištekliai, kuriuos kilus skubiam poreikiui būtų galima lanksčiai paskirstyti, ir kiek nelaimių fondų lėšomis remiami prevenciniai veiksmai.

Aprašykite naudojamus finansavimo šaltinius (pvz., nacionalinius, subnacionalinius, viešuosius, privačiuosius, įskaitant draudimą, ES ir kitą tarptautinį finansavimą) imantis prioritetinių priemonių nelaimių rizikos valdymo srityje vertinant nustatytą pagrindinių rūšių riziką, užkertant jai kelią, jai rengiantis ir į ją reaguojant.

Reikėtų paminėti įvairių finansinę paramą, kurią ES teikia prevencijos ir pasirengimo priemonėms, jeigu ja naudojamosi. Tokia parama gali būti skiriama pagal sanglaudos politiką, bendrą žemės ūkio politiką, programą LIFE⁽³⁷⁾, iš Vidaus saugumo fondo⁽³⁸⁾, pagal iniciatyvą „Horizontas 2020“⁽³⁹⁾, įvairioms šalims skiriamų SCSM prevencijos ir pasirengimo dotacijų ir naujai sukurtų tiesioginių dotacijų lėšomis. ES struktūrinių reformų rėmimo programa⁽⁴⁰⁾ taip pat gali būti naudojama pajėgumų didinimo ir politikos programų ir priemonių plėtojimo tikslais.

Nepaprastosios padėties atveju, kaip numatyta vertinant riziką ir atliekant planavimą, finansinės lėšos turėtų būti paruoštos ir greitai prieinamos. Prašome papasakoti, kaip įgyvendinimo procese (kuriame dalyvauja vadovaujančiosios institucijos) sprendžiami su lanksčiu išteklių paskirstymu susiję biudžeto ir teisiniai klausimai, ir nurodyti, ar planuojama dalytis finansine našta (skiriamas ES ar tarptautinis finansavimas). Finansavimo šaltinių valdymo struktūra gali būti pavaizduota grafiškai.

Taip pat prašome nurodyti, ar tokioms išlaidoms padengti siekiama sudaryti susitarimus su suinteresuotaisiais subjektais (pavyzdžiui, iš privatačio sektoriaus, draudimo srityje) arba ar jie yra sudaryti. Prašome nurodyti, ar yra nacionalinių nelaimių fondų arba schemų (pvz., nepaprastosios padėties fondas, finansinės rizikos perkėlimo mechanizmai) ir, kai tai svarbu, ar jie yra susiję su klimato kaitos poveikiu.

⁽³⁴⁾ Sprendimo (ES) 2019/420, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 1313/2013/ES, 28 konstatuojamoji dalis.

⁽³⁵⁾ Sprendimo (ES) 2019/420, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 1313/2013/ES, 8 konstatuojamoji dalis.

⁽³⁶⁾ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyvos 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo (Tekstas svarbus EEE) (OL L 345, 2008 12 23) 7 straipsnio 1 dalis.

⁽³⁷⁾ LIFE: <https://ec.europa.eu/easme/en/life>.

⁽³⁸⁾ Vidaus saugumo fondas: https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en.

⁽³⁹⁾ „Horizontas 2020“: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/secure-societies-%E2%80%93-protecting-freedom-and-security-europe-and-its-citizens>.

⁽⁴⁰⁾ ES struktūrinių reformų rėmimo programa: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/structural-reform-support-programme-srsp_en.

17 kl. Infrastruktūra, ištekliai ir įranga

Aprašykite, kokių veiksmų imamasi siekiant užtikrinti, kad būtų pakankamai išteklių nelaimių poveikiui mažinti ir sparčiai reaguoti į nelaimes, susijusias su nustatyta pagrindinių rūšių rizika.

Prašome papasakoti apie gebėjimus užtikrinti, kad būtų pakankama infrastruktūra, ištekliai ir įranga nelaimių poveikiui sumažinti ir sparčiai reaguoti į nelaimes. Nurodykite, ar yra nustatytų pagrindinių rūšių rizikai skirtų procedūrų, pagal kurias ištekliai tvarkomi ir atnaujinami (pavyzdžiui, reguliariai juos prižiūrint arba sudarant turto inventorinį sąrašą).

Jei tinkama, taip pat prašome nurodyti, ar yra plėtojami pasirengimo ir reagavimo gebėjimai siekiant reaguoti į konkrečių rūšių riziką arba ar jie plėtojami, neatsižvelgiant į riziką, siekiant reaguoti pirmiausia į tokios rizikos poveikį (pvz., paieška ir gelbėjimas, evakavimas, sužeistųjų ir sergančiųjų priėmimas ir hospitalizavimas).

18 kl. Dėmesys į duomenų apie su nelaimėmis susijusius nuostolius rinkimą ir procedūras

Nurodykite, ar yra įdiegta duomenų apie su nelaimėmis susijusius nuostolius rinkimo sistema. Aprašykite, kaip renkami duomenys apie nustatytą pagrindinių rūšių riziką.

Duomenys ir statistiniai duomenys yra svarbūs norint suprasti nelaimių poveikį ir kainą. Siekiant priimti pagrįstus politinius sprendimus ir taip mažinti nelaimių riziką ir didinti atsparumą galima remtis sisteminiu duomenų rinkimu ir analize. Naudodami nelaimių sukeltų nuostolių duomenų bazes nelaimių rizikos valdytojai gali tirti nelaimių rizikos modelius ir tendencijas remdamiesi praeities įvykiais. Tų modelių ir tendencijų suvokimas gali padėti nuspėti būsimus nuostolius, susijusius su didelio masto įvykiais (dažnai įvykiais), ir suprasti, ar nelaimių rizikos valdymas yra veiksmingas mažinant tokios rūšies riziką. Europos lygmeniu Jungtinis tyrimų centras pradėjo kurti rizikos duomenų centrą ⁽⁴¹⁾. Renkant duomenis su nelaimėmis susijusių duomenų rinkiniams sudaryti naudojamos įvairios metodikos; taip pat skiriasi tokių duomenų geografinė taikymo sritis ir skiriamoji geba. Tarptautiniu lygmeniu panašios pastangos dedamos stebint Sendajaus programos įgyvendinimą ⁽⁴²⁾.

Prašome nurodyti, kokie metodai kuriami siekiant teikti duomenis apie žalą (įskaitant prarastas žmonių gyvybes) ir ar duomenys renkami pagal rizikos rūšį arba nelaimių sukeltos žalos rūšį (ekonominė žala, prarastos žmonių gyvybės ir kt.). Prašome nurodyti, ar tokiais duomenimis dalijamasi su suinteresuotaisiais subjektais ir visuomenės atstovais, ar suinteresuotieji subjektai dalyvauja teikiant duomenis apie žalą ir (arba) vertinant sąnaudas, ar žalos atvejai dokumentuojami ir saugomi reguliariai ar kartais, koks laikotarpis aprėpiamas ir ar tokie duomenys skelbiami viešai.

Jeigu valdant duomenis apie nelaimių keliamą žalą reikia taikyti tarpsektorinį požiūrį ⁽⁴³⁾, galima daryti nuorodą į galiojančius ES teisės aktus (žr. priedą).

19 kl. Dėmesys į ankstyvojo perspėjimo sistemų įrangą ir procedūras

Apibūdinkite įdiegtas su nustatyta pagrindinių rūšių rizika susijusias ankstyvojo pavojaus nustatymo ir stebėsenos sistemas. Nurodykite, ar sistemoje įdiegtos prognozavimo priemonės.

Ankstyvasis perspėjimas yra labai svarbus nelaimių rizikos mažinimo aspektas. Jis susijęs su sistemingu informacijos rinkimu ir analize siekiant nuspėti ir nustatyti naują ar pasikartojančią riziką. Valstybių narių prašoma apibūdinti įdiegtas ankstyvojo pavojaus nustatymo ir nustatytos pagrindinių rūšių rizikos stebėsenos sistemas ir nurodyti, ar tokiose sistemose naudojama prognozavimo metodika.

⁽⁴¹⁾ Rizikos duomenų centras: <https://drmkc.jrc.ec.europa.eu/risk-data-hub>.

⁽⁴²⁾ <https://sendaimonitor.unisdr.org/>

⁽⁴³⁾ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/2/EB, sukuriančios Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1) 5 straipsnio 1 dalis.

Yra kelios ankstyvojo perspėjimo sistemos pasauliniu (pvz., Pasaulinė išpėjimo apie nelaimės ir koordinavimo sistema ⁽⁴⁴⁾) ir Europos lygmenimis. „Copernicus“ ekstremaliųjų situacijų valdymo paslauga ⁽⁴⁵⁾ teikiama informacija, skirta reaguoti į ekstremaliąsias situacijas kilus įvairių rūšių nelaimėms, įskaitant, meteorologinius pavojus, geofizinius pavojus, žmogaus sąmoningai ir atsitiktinai sukeltas nelaimės ir kitas humanitarines nelaimės. Ši informacija taip pat gali būti naudojama prevencijos, parengties, reagavimo ar atstatymo veiksams vykdyti. Tai, be kita ko, Europos miškų gaisrų informacijos sistema (EFFIS) ⁽⁴⁶⁾, Europos perspėjimo apie potvynius sistema (EFAS) ⁽⁴⁷⁾ ir Europos sausrų stebėjimo centras (EDO) ⁽⁴⁸⁾. Pastaruoju metu Europos bendrijos skubaus keitimosi radiologine informacija sistemoje (ECURIE) ⁽⁴⁹⁾ numatomas ankstyvasis pranešimas ir keitimasis informacija radiologinės ar branduolinės avarijos atveju.

Valstybių narių prašoma nurodyti, ar nacionalinės ankstyvojo perspėjimo sistemos yra sujungtos su ankstyvojo perspėjimo sistemomis Europos ir pasauliniu lygmenimis ir, jei taip, kaip. Taip pat prašome nurodyti, ar ir, jei taip, kaip užmezgami ryšiai tarp meteorologijos ir seisminės stebėsenos skyrių ir nacionaliniu, ir regioniniu lygmenimis (jeigu jų yra) ir pagrindinių nacionalinių subjektų ar akademinų įstaigų, kurios nuolat stebi nelaimės. Galima daryti nuorodą į atsakymus į 18 kl.

Jeigu valdant su ankstyvojo perspėjimo sistemomis susijusias prevencijos, pasirengimo ir reagavimo priemones reikia taikyti tarpsektorinį požiūrį (pvz., ankstyvojo perspėjimo sistemos tarpvalstybinių grėsmių sveikatai atveju ⁽⁵⁰⁾, Potvynių direktyva ⁽⁵¹⁾), galima daryti nuorodą į galiojančius ES teisės aktus (žr. priedą).

20 kl. Informavimas apie riziką ir komunikacija siekiant didinti visuomenės informuotumą

Paaiškinkite, kaip visuomenė informuojama apie tai, kokių veiksmų reikia imtis susidūrus su rizika. Pavyzdžiui, nurodykite, ar yra įgyvendinta visuomenės švietimo ir informuotumo didinimo strategija. Paaiškinkite, ar ir kaip tikslinės grupės dalyvauja apibrėžiant prevencijos ir pasirengimo priemones ir vykdamas informavimo apie riziką ir komunikacijos veiklą.

Piliečiai turėtų dalyvauti įgyvendinant prevencijos ir pasirengimo priemones dviejose prioritetinėse srityse, susijusiose su švietimu rizikos klausimais ir visuomenės informuotumo didinimu ir informavimu, įskaitant teisingą perspėjimo signalų aiškinimą ir tinkamų veiksmų įgyvendinimą siekiant sumažinti pažeidžiamumą ir poveikį bei apsisaugoti. „Pažanga, padaryta didinant visuomenės informuotumą ir pasirengimą nelaimių atvejais, vertinama pagal Sąjungos piliečių informuotumo apie riziką jų regione lygį“ ⁽⁵²⁾ – tai rodiklis, naudojamas stebint, vertinant ir peržiūrint Sprendimo Nr. 1313/2013/ES įgyvendinimą.

Valdant sudėtingą riziką reikia veiksmingų informacinių ir ryšių sistemų prevencijos ir pasirengimo priemonėms įgyvendinti, kad būtų atsižvelgiama į atskirų bendruomenių poreikius ir konkrečius labai pažeidžiamų grupių (kaip antai skirtingų kultūrų atstovų, socialinių grupių ar išsilavinimo lygių grupių) poreikius. Norint didinti informuotumą apie riziką gali būti naudingos žiniasklaidos priemonės (radijas, televizija), alternatyvios žiniasklaidos priemonės ir visuomenės informuotumo didinimo ir švietimo kampanijos.

Valstybių narių prašoma nurodyti, ar yra taisyklių ir procedūrų, kuriomis užtikrinamas dalijimasis informacija, bendravimas su politikos formuotojais, atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais ir piliečiais, įskaitant konkrečias pažeidžiamas grupes, ir bendravimas su visais tais subjektais siekiant didinti visuomenės informuotumą apie pagrindinių rūšių riziką pasitelkiant įvairias žiniasklaidos priemones (pvz., socialinę žiniasklaidą ir kt.). Galima daryti nuorodą į atsakymus į 9 kl. Taip pat prašome aprašyti, kaip piliečiai informuojami prieš nelaimę, jos metu ir po nelaimės ir ar yra gerosios patirties pavyzdžių.

Ankstyvojo perspėjimo sistemoje informacija turi būti teikiama laiku ir veiksmingai siekiant sumažinti nelaimės poveikį gyventojams. Perspėjimo pranešimai ir signalai visuomenei turi būti veiksmingi. Prašome papasakoti, kokių veiksmų imamasi siekiant užtikrinti, kad bendruomenės, kurioms kyla rizika, suprastų ankstyvojo perspėjimo signalus ir žinotų, kokių veiksmų turi imtis, kad apsisaugotų. Didelės rizikos teritorijose turėtų būti reguliariai rengiamos pratybos siekiant užtikrinti nuolatinę parengties būseną. Prašome aprašyti svarbias įgyvendintas priemones.

⁽⁴⁴⁾ Pasaulinė išpėjimo apie nelaimės ir koordinavimo sistema: <http://www.gdacs.org>.

⁽⁴⁵⁾ „Copernicus“ ekstremaliųjų situacijų valdymo paslauga: <https://emergency.copernicus.eu/>

⁽⁴⁶⁾ Europos miškų gaisrų informacijos sistema: http://effis.jrc.ec.europa.eu/static/effis_current_situation/public/index.html.

⁽⁴⁷⁾ Europos perspėjimo apie potvynius sistema: <https://www.efas.eu>.

⁽⁴⁸⁾ Europos sausrų stebėjimo centras: <http://edo.jrc.ec.europa.eu/edov2/php/index.php?id=1000>.

⁽⁴⁹⁾ Bendras platformos tikslas (<https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/european-radiological-data-exchange-platform>) – kuo anksčiau ir išsamiau pranešti ir teikti informaciją kompetentingoms institucijoms ir plačiai visuomenei ankstyvajame didelio masto avarijos etape, kai į atmosferą išsiskyrė radioaktyviosios medžiagos.

⁽⁵⁰⁾ Sprendimo 1082/2013/ES 8 straipsnio 1 dalis.

⁽⁵¹⁾ 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (Tekstas svarbus EEE) (OL L 288, 2007 11 6, p. 27) 7 straipsnio 3 dalis.

⁽⁵²⁾ Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 3 straipsnio 2 dalies d punktas.

III dalis. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės, kurių reikia imtis siekiant sumažinti tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką ir tam tikrais atvejais mažai tikėtiną didelio poveikio riziką

3.1. Įžanga

Planuojamos ir įgyvendinamos įvairios prevencijos ir pasirengimo priemonės, kuriomis siekiama valdyti ir mažinti nustatytą riziką atliekant nacionalinio ar atitinkamo subnacionalinio lygmens rizikos vertinimą. Kadangi sienos rizikos nesusistabdo, norint padidinti visos Europos atsparumą itin svarbu užtikrinti tarpvalstybinį nelaimių rizikos valdymą.

Pateikiant su tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką susijusių prioritetinių prevencijos ir pasirengimo priemonių aprašymą nereikėtų apsiriboti tik priemonėmis, kurias įgyvendina ir planuoja civilinės saugos institucijos. Prašome atsižvelgti ir į prioritetines priemones, kurias įgyvendina ir planuoja kitos svarbios tarnybos ar įstaigos. Be to, reikėtų aprašyti ne tik priemones, susijusias su šalių bendradarbiavimu (tarpvalstybines priemones); reikėtų įtraukti ir prioritetines prevencijos ir pasirengimo priemones, įgyvendinamas ir planuojamas siekiant įveikti riziką apskritai.

Aprašant prioritetines prevencijos ir pasirengimo priemones reikėtų įtraukti ir mažai tikėtiną didelio poveikio riziką. Kai tinkama, valstybių narių prašoma dalytis informacija apie su tokia rizika susijusias prevencijos ir pasirengimo priemones.

3.2. Gairės dėl atsakymo į 21–24 formos klausimus (III dalis)

I dalyje („Rizikos vertinimas“) valstybės narės turėtų pasirinkti, kas, jų nuomone, yra tarpvalstybinį poveikį daranti pagrindinių rūšių rizika. Priklausomai nuo požiūrio pagrindinių rūšių riziką galima apibrėžti kaip labai tikėtiną ir didelio poveikio riziką. Šį terminą taip pat galima aiškinti kaip pagrindinių rūšių riziką, vertinamą kaip riziką, kurios poveikis ir tikimybės lygis gali būti laikomas nepriimtiniu (netinkamu) ir kuriai tvarkant riziką reikia teikti pirmenybę. Taigi tam tikrose valstybėse narėse kai kurių pagrindinių rūšių rizika gali būti nepriimtina, jeigu ji laikoma didelio poveikio rizika, net jeigu jos tikimybė yra nedidelė. Šiomis gairėmis nenustatoma privalomų taisyklių, kaip valstybės narės turėtų aiškinti sąvoką „pagrindinės rūšies rizika“ arba kaip jos turėtų sudėlioti prioritetus.

Remdamiesi 6 straipsnio 1 dalies d punkto duomenų teikimo reikalavimais nurodykite, kurios iš šių pagrindinių rizikos rūšių gali padaryti tarpvalstybinį poveikį. Prašome atsižvelgti į:

- poveikį, patiriamą dėl kaimyninėje šalyje arba kaimyninėse šalyse kilusios rizikos;
- poveikį, kuris išsiplėčia į kaimyninę šalį ar šalis;
- poveikį, vienu metu pasireiškiantį dviejose ar keliose šalyse.

21 kl. Tarpvalstybinį poveikį daranti pagrindinių rūšių rizika

Nurodykite tarpvalstybinį poveikį darančią pagrindinių rūšių riziką.

Tai rizika, apie kurios prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės bus pranešama pagal I dalies („Rizikos vertinimas“) 3.1 kl.

22 kl. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės

Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės gali būti apibūdinamos pagal tikėtiną teigiamą poveikį, kurį jos daro arba padarys rizikos mažinimo požiūriu (kiek jos veiksmingos). Prioritetinės priemonės taip pat gali būti priemonės, kurių reikia imtis pirmiausia siekiant įveikti tam tikrą riziką. Jas galima laikyti pavyzdinėmis priemonėmis. Kartais jų galbūt buvo imtasi atsitikus itin didelei nelaimi. Kaip prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės apibrėžiamos tokiomis aplinkybėmis?

Prevencijos ir pasirengimo priemonės gali būti struktūrinės arba nestruktūrinės:

- **struktūrinės priemonės:** „struktūrinės priemonės – tai bet kokia fizinė konstrukcija, naudojama siekiant sumažinti galimą pavojų poveikį arba taikomas inžinerijos būdas ar metodas siekiant pasiekti konstrukcijų arba sistemų atsparumą pavojams“ ⁽³⁾ Jos gali būti gyventojų perkėlimas, gamtinės aplinkos pakeitimas, kai tai pagrįsta (pvz., šlaitų su terasomis formavimas), gamtiniai sprendimai (pvz., natūralaus vandens sulaikymo priemonės) arba miškų tvarkymo praktika (pvz., miško paskirties keitimas, gaisrų užkardos, kontroliuojami gaisrai);

⁽³⁾ Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja (2016 m.). Atviros sudėties tarpyvrausybinės ekspertų darbo grupės su nelaimių rizikos mažinimu susijusių rodiklių ir terminų klausimais ataskaita.

- **nestruktūrinės priemonės:** „nestruktūrinės priemonės – tai priemonės, nesusijusios su fizinėmis konstrukcijomis, kurias taikant vadovaujama žiniomis, patirtimi ar susitarimu mažinti nelaimių riziką ir poveikį, visų pirma įgyvendinant politiką ir įstatymus, didinant visuomenės informuotumą ir užtikrinant jos mokymą ir švietimą“⁽⁵⁴⁾.

Priemonės gali būti įgyvendintos arba planuojamos:

- **įgyvendintos priemonės** – tai šiuo metu taikomos priemonės, kuriomis jau mažinama nelaimių rizika (arba ketinama ją mažinti);
- **planuojamos priemonės** – tai priemonės, kurios tikrai bus įgyvendintos, nes jau skirtas finansavimas arba jos įtrauktos į patvirtintą privalomą planą ar strategiją. Jei tinkama, jas galima palyginti (bet atskiriant nuo jų) su priemonėmis, kurių reikėtų imtis rizikai mažinti idealiu atveju (bet kurios dar nėra suplanuotos).

Pagal įvairius ES teisės aktus ir politiką dėl kai kurių rūšių rizikos valstybės narės jau teikia duomenis apie prevencijos ir pasirengimo priemones. Jeigu pagal ES teisės aktus ar politiką jau reikia teikti duomenis apie su šia rizika susijusias prioritetines prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemones, prašome pateikti nuorodą į ataskaitas, kurios jau išsiųstos Komisijai (žr. priedą). Prašome pateikti nuorodą tik į dokumentus, aprėpiančius ir prevencijos, ir pasirengimo priemones; jeigu vieno (ar abiejų) elementų trūksta, tokius dokumentus reikėtų nurodyti prie 22.1 ar 22.2 klausimo.

22.1 kl. Prioritetinės prevencijos priemonės

Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritetines prevencijos priemones.

Prašome, kaip tinkama, aprašyti ir struktūrines, ir nestruktūrines priemones (žr. pirmiau pateiktus paaiškinimus).

Apibūdindami prioritetines prevencijos priemones, kai taikytina, nurodykite:

- atsakingas institucijas (įstaigas);
- įgyvendinimo terminus;
- finansavimo šaltinį (-ius).

Pirmiau išvardytus elementus, jei tinkama, galima nurodyti dėl kelių priemonių.

Prevencijos priemonės – tai priemonės, kuriomis sumažinamas tam tikro pavojaus ar pavojų poveikis žmonėms ir turtui ir jų pažeidžiamumas, taip užkertant kelią nelaimėi. Sprendime Nr. 1313/2013/ES prevencija apibrėžiama kaip „veiksmai, kuriais siekiama mažinti nelaimių riziką žmonėms, aplinkai ir turtui, įskaitant kultūros paveldą, arba sušvelninti neigiamus nelaimių padarinius“⁽⁵⁵⁾.

Prevencijos priemonių pavyzdžiai – „užtvankos ar dambos, kuriomis panaikinama potvynių rizika, žemės naudojimo reglamentai, pagal kuriuos draudžiama kurti didelės rizikos zonose, seisminės inžinerijos projektai, kuriais užtikrinamas ypatingos svarbos pastato išlikimas ir veikimas bet kokio tikėtino žemės drebėjimo atveju ir imunizacija nuo ligų, nuo kurių galima apsisaugoti skiepijantis“⁽⁵⁶⁾.

22.2 kl. Prioritetinės pasirengimo priemonės

Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritetines pasirengimo priemones.

Prašome, kaip tinkama, įtraukti ir struktūrines, ir nestruktūrines priemones (žr. pirmiau pateiktus paaiškinimus).

Apibūdindami prioritetines pasirengimo priemones, kai taikytina; nurodykite:

- atsakingas institucijas (įstaigas);
- įgyvendinimo terminus;
- finansavimo šaltinį (-ius).

Pirmiau išvardytus elementus, jei tinkama, galima nurodyti dėl kelių priemonių.

⁽⁵⁴⁾ *Ibid.*

⁽⁵⁵⁾ Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 4 straipsnio 4 punktas.

⁽⁵⁶⁾ Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja (2016 m.). Atviros sudėties tarpyvriausybinių ekspertų darbo grupės su nelaimių rizikos mažinimu susijusių rodiklių ir terminų klausimais ataskaita.

Pasirengimo priemonės skirtos didinti pajėgumus, reikalingus siekiant veiksmingai valdyti įvairias ekstremaliąsias situacijas. Sprendime Nr. 1313/2013/ES parengtis apibrėžiama kaip „išankstiniais veiksmais pasiektas žmogiškųjų ir materialinių išteklių, struktūrų, bendruomenių ir organizacijų pasirengimas ir gebėjimai, kuriais galima užtikrinti veiksmingą greitą reagavimą į nelaimę“⁽⁵⁷⁾.

Galima laikyti, kad pasirengimo priemonės sudaro reagavimo į krizę ir (arba) ekstremaliųjų situacijų valdymo elementai, bet turėtų būti ne tik reagavimo į krizę ir (arba) ekstremaliųjų situacijų valdymo elementai. Pavyzdžiui, ankstyvojo perspėjimo sistemos ir mokymas ir pratybos laikomos pasirengimo priemonėmis, bet jos naudojamos ir taikomos taip pat tarp ekstremaliųjų situacijų.

Prašome prirėikus pateikti informaciją apie kitų rūšių tarpvalstybinę riziką nukopijuojant pirmiau išdėstytus klausimus.

Kai tinkama:

23 kl. Mažai tikėtina didelio poveikio rizika

Nurodykite bet kokią mažai tikėtiną didelio poveikio riziką.

Remdamosi I dalyje („Rizikos vertinimas“) nustatyta rizika valstybės narės, kai tinkama, turėtų nustatyti riziką, kuri, jų nuomone, yra mažai tikėtina didelio poveikio rizika. Jeigu naudojama rizikos matrica, tokios rizikos rūšys išvardijamos viršutiniame kairiajame kampe (maža tikimybė ir didelis poveikis). Taip pat prašome turėti omenyje, kad mažai tikėtina didelio poveikio rizika nebūtinai priskiriama prie pagrindinių rūšių rizikos. Valstybės narės vis dėlto raginamos, kai tinkama, nustatyti visų rūšių mažai tikėtiną didelio poveikio riziką ir aprašyti su ja susijusias prevencijos ir pasirengimo priemones.

24 kl. Prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemonės

Žr. 22 klausimo paaiškinimą.

Jeigu tam tikrą mažai tikėtiną didelio poveikio riziką taip pat galima laikyti tarpvalstybinę poveikį darančia pagrindinių rūšių rizika, prašome pateikti duomenis apie prioritetines prevencijos ir pasirengimo priemones tik vieną kartą ir įtraukti nuorodą.

Pagal kitus ES teisės aktus ir politiką dėl kai kurių rūšių rizikos valstybės narės jau teikia duomenis apie prevencijos ir pasirengimo priemones. Jeigu pagal ES teisės aktus ar politiką jau reikia teikti duomenis apie su šia rizika susijusias prioritetines prioritetinės prevencijos ir pasirengimo priemones, galima pateikti nuorodą į jau parengtas ataskaitas (žr. priedą).

Prašome pateikti nuorodą tik į dokumentus, aprėpiančius ir prevencijos, ir pasirengimo priemones; jeigu vieno (ar abiejų) elementų trūksta, tokius dokumentus reikėtų nurodyti prie 24.1 ir (arba) 24.2 klausimo.

24.1 kl. Prioritetinės prevencijos priemonės

Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritetines prevencijos priemones.

Žr. 22.1 klausimo paaiškinimą.

24.2 kl. Prioritetinės pasirengimo priemonės

Apibūdinkite įgyvendintas ir planuojamas prioritetines pasirengimo priemones.

Žr. 22.2 klausimo paaiškinimą.

Jeigu pagal ES teisės aktus ar politiką jau reikalaujama teikti duomenis apie su šia rizika susijusias prioritetines prevencijos ir pasirengimo priemones, prašome tiesiog pateikti nuorodą į ataskaitas, kurios jau išsiųstos Komisijai.

Prašome prirėikus pateikti informaciją apie kitų rūšių mažai tikėtiną didelio poveikio riziką nukopijuojant pirmiau išdėstytus klausimus.

⁽⁵⁷⁾ Sprendimo Nr. 1313/2013/ES 4 straipsnio 3 punktas.

PRIEDAS

Neišsamus rizikos rūšių sąrašas pagal ES teisės aktus ir (arba) politiką**Ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsauga**

Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo (Tekstas svarbus EEE) (OL L 345, 2008 12 23, p. 75).

Papildoma nuoroda: ypatingos svarbos infrastruktūros objektai

Sausra, vandens tarša

Direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1).

Konsoliduota redakcija

Papildomos nuorodos: įgyvendinimo ataskaitos ir upių baseinų valdymas

Vandens stygius ir sausros ES

Potvyniai

Direktyva 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (Tekstas svarbus EEE) (OL L 288, 2007 11 6, p. 27).
Konsoliduota redakcija.

Komunikatas „Vandens pagrindų direktyva ir Potvynių direktyva: priemonės gerai ES vandens būklei užtikrinti ir potvynių rizikai sumažinti“, COM/2015/120 *final*

Papildomos nuorodos: įgyvendinimo ataskaitos ir potvynių rizikos valdymo planai

Miškų strategija

„Nauja ES miškų strategija – miškams ir su mišku susijusiam sektoriui“, COM(2013)659 *final*

Papildomos nuorodos: ES miškai ir su miškais susijusi politika

Kaimo plėtra 2014–2020 m.: šalių dokumentai

Geologinė rizika

2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB. Konsoliduota redakcija

Papildomos nuorodos: Eurokodai

Rizika sveikatai

Sprendimas Nr. 1082/2013/ES dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2119/98/EB (Tekstas svarbus EEE) (OL L 293, 2013 11 5, p. 1).

Konsoliduota redakcija

Papildomos nuorodos: rizikos visuomenės sveikatai vertinimas; Europos maisto saugos tarnyba ⁽¹⁾

Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras ⁽²⁾

Gyvūnų ir augalų ligos

Reglamentas (ES) 2016/429 dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų (Tekstas svarbus EEE). Konsoliduota redakcija

Direktyva 2005/65/EB dėl uostų apsaugos stiprinimo (Tekstas svarbus EEE). Konsoliduota redakcija

Priemonės, skirtos kontroliuoti šias ligas (su jomis kovoti):

— klasikinis kiaulių maras Tarybos direktyva 2001/89/EB. Konsoliduota redakcija

— afrikinis kiaulių maras Tarybos direktyva 2002/60/EB. Konsoliduota redakcija

⁽¹⁾ Didelės tarpvalstybinės grėsmės sveikatai, patenkančios į jos atsakomybės sritį, atveju.

⁽²⁾ Jeigu grėsmė yra a) biologinės kilmės ir tai užkrečiamoji liga arba atsparumas antimikrobinėms medžiagoms ir su sveikatos priežiūra susijusios infekcijos arba b) nežinomos kilmės grėsmės.

- afrikinė arklių liga Tarybos direktyva 92/35/EEB. Konsoliduota redakcija.
- snukio ir nagų liga Tarybos direktyva 2003/85/EB. Konsoliduota redakcija.

Papildomos nuorodos: Europos maisto saugos tarnyba

Pramoninių avarių rizika

Direktyva 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarių pavojaus kontrolės (Tekstas svarbus EEE)

Papildomos nuorodos:

Pramoninių avarių politika

Direktyvos 96/82/EB taikymo valstybėse narėse ataskaita

Cheminė, biologinė, radiologinė ir branduolinė rizika saugumui

Tarybos sprendimas (87/600/Euratomas) dėl Bendrijoje nustatomos skubaus pasikeitimo informacija radiacinės avarijos atveju tvarkos

Pasirengimo cheminėms, biologinėms, radiologinėms ir branduolinėms saugumo grėsmėms didinimo veiksmų planas. COM/2017/0610 final

Papildoma nuoroda:

Apsaugos nuo pavojingų medžiagų politika

Europos bendrijos skubaus keitimosi radiologine informacija sistema (ECURIE)

Branduolinė ir radiologinė rizika

Tarybos direktyva 2014/87/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema

Tarybos direktyva 2013/59/Euratomas, kuria nustatomi pagrindiniai saugos standartai siekiant užtikrinti apsaugą nuo jonizuojančiosios spinduliuotės apšvitos keliamų pavojų. Konsoliduota redakcija

Energijos tiekimo saugumas. Elektros energija

Komisijos reglamentas (ES) 2017/2196, kuriame nustatomi elektros sistemos avarių šalinimo ir veikimo atkūrimo reikalavimai (Tekstas svarbus EEE)

Reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje (Tekstas svarbus EEE)

Galiojančių nacionalinių taisyklių ir praktikos, susijusių su pasirengimu valdyti riziką elektros tiekimo saugumo srityje, peržiūra

Papildomos nuorodos:

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER)

Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-E)

Energijos tiekimo saugumas. Dujos

Reglamentas (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių (Tekstas svarbus EEE)

Direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti

Papildomos nuorodos: 2019 m. prevencinių veiksmų planai ir avarijos likvidavimo priemonių planai

Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER)

Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSOG)

Su nafta ir dujomis susijusi sauga jūroje

Direktyva 2013/30/ES dėl naftos ir dujų operacijų jūroje saugos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2004/35/EB (Tekstas svarbus EEE) (OL L 178, 2013 6 28, p. 66)

Papildomos nuorodos: poveikio vertinimai ir peržiūros

Jūrų strategija

ES jūrų saugumo strategijos veiksmų planas

Direktyva 2014/89/ES, kuria nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema

Papildomos nuorodos: jūrinių teritorijų planavimo apžvalga

Su saugumu susijusi rizika

Komunikatas „Europos saugumo darbotvarkės įgyvendinimas siekiant kovoti su terorizmu ir kurti tikrą veiksmingą saugumo sąjungą“, COM(2016) 230 *final*

„Bendra kovos su mišriomis grėsmėmis sistema. Europos Sąjungos atsakas“, JOIN/2016/018 *final*

Viešųjų erdvių apsaugos rėmimo veiksmų planas,

COM/2017/0612 *final*

Papildomos nuorodos: Europos saugumo darbotvarkė

Su terorizmu susijusios padėties ES ir tendencijų ataskaita (TE-SAT 2018)

Agentūra: Europol

Kibernetinis saugumas

„Atsparumas, atgrasymas ir gynyba. ES kibernetinio saugumo didinimas“ (JOIN/2017/0450 *final*)

Du pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamo akto siekiant pagerinti tarpvalstybinę galimybę susipažinti su elektroniniais įrodymais:

- pasiūlymas dėl reglamento dėl Europos elektroninių įrodymų baudžiamosiose bylose pateikimo ir saugojimo orderių (COM/2018/225 *final*);
- pasiūlymas dėl direktyvos, kuria nustatomos teisinių atstovų skyrimo įrodymams baudžiamosiose bylose rinkti suderintos taisyklės (COM/2018/226 *final*)

Energetikos sektoriaus kibernetinis saugumas

Komisijos rekomendacija (ES) 2019/553 dėl energetikos sektoriaus kibernetinio saugumo (pranešta dokumentu Nr. C (2019) 2400)

Komisijos poveikio vertinimas (SWD/2018/403 *final*) dėl pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centras ir Nacionalinių koordinavimo centrų tinklas

Papildomos nuorodos: ataskaita „Rekomendacijos dėl konkreitiems sektoriams skirtų kibernetinio saugumo taisyklių įgyvendinimo“, 2019 m.

Neišsamus tarpusavyje susijusių bendro intereso ES teisės aktų ir (arba) politikos sričių sąrašas**Kultūros paveldas**

„Integruotas požiūris į Europos kultūros paveldą“ (COM/2014/0477 *final*)

„Nauja Europos kultūros darbotvarkė“ (COM/2018/267 *final*)

Europos kultūros paveldo veiksmų programa (SWD(2018) 491 *final*)

Papildomos nuorodos: Kultūros paveldo apsauga nuo gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių. Rizikos valdymo ES lyginamoji analizė

Natūralios gamtinės zonos ir buveinės

Direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo

Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (Tekstas svarbus EEE). Konsoliduota redakcija

Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos. Konsoliduota redakcija

Papildomos nuorodos: ekosisteminių paslaugų apskaita

Prisitaikymas prie klimato kaitos

Reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo

ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija, COM/2013/0216 *final*

Ataskaita dėl ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos įgyvendinimo, COM/2018/738 *final*

Papildomos nuorodos:

nacionaliniai energetikos ir klimato sričių veiksmų planai

Informacija apie šalis

Prisitaikymo prie klimato kaitos parengties rezultatų suvestinė

Prisitaikymo prie klimato kaitos strategija. Vertinimo procesas

Projektas PESETA

Saugomų teritorijų tinklas „Natura 2000“ ir griežta rūšių apsaugos sistema

Atsakomybė aplinkos apsaugos srityje

Direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (OL L 35, 2013 7 18). Konsoliduota redakcija

Papildoma nuoroda: atsakomybė aplinkos apsaugos srityje

Žalioji infrastruktūra

„Žalioji infrastruktūra. Europos gamtinio kapitalo puoselėjimas“, COM/2013/0249 *final*

Papildomos nuorodos:

ES žaliosios infrastruktūros strategija

Ekosisteminės paslaugos ir žalioji infrastruktūra

Ekosistemų ir jų paslaugų vaizdinis žymėjimas ir vertinimas

Migracija

Tarybos reglamentas (ES) 2016/369 dėl skubios paramos teikimo Sąjungoje (OL L 70, 2016 3 16, p. 1)

Papildomos nuorodos: „Europos migracijos darbotvarkės įgyvendinimo pažangos ataskaita“ (COM/2019/126 *final*)

Duomenų tvarkymas

Direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1)

Papildomos nuorodos:

INSPIRE žinių bazė

Gamtinio pavojaus zonų duomenų specifikacija
